Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

BGK BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Efekty programu gwarancji Biznesmax z dotacją – raport z badania 2021

Bank Gospodarstwa Krajowego
Departament Badań i Analiz
Styczeń 2022 r.

O raporcie

Szanowni Państwo,

Przekazujemy w Państwa ręce kolejny już raport dotyczący gwarancji Biznesmax, udzielanych przez BGK ze środków europejskich w ramach Funduszu Gwarancyjnego POIR.

Wsparcie w ramach Funduszu Gwarancyjnego POIR jest udzielane przez BGK od końca 2017 roku. W ciągu ostatnich czterech lat wartość gwarancji Biznesmax udzielonych przez BGK sięgnęła około 2,6 mld PLN, a zabezpieczono dzięki nim kredyty o skumulowanej wartości ponad 4 mld PLN. Umożliwiono lub ułatwiono w ten sposób dostęp do finansowania ponad tysiącowi mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Podstawowym celem, który od początku miały realizować gwarancje Biznesmax było wspieranie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie potencjału innowacyjności w sektorze MŚP z uwzględnieniem firm efektywnych ekologicznie. W związku z pandemią COVID-19 powyższą listę uzupełniono o cel związany z zapewnieniem płynności finansowej firmom innowacyjnym i efektywnym ekologicznie. Równolegle na czas walki ze skutkami pandemii wprowadzono zmiany w warunkach, na jakich udzielane są gwarancje.

Nasze analizy potwierdzają istotną rolę, jaką gwarancje Biznesmax odgrywają w procesie pozyskiwania finansowania zewnętrznego na działalność rozwojową i inwestycyjną przez mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa działające w Polsce. Ostatnie badanie dowodzi, że beneficjenci Programu osiągają znacznie lepsze wyniki niż ogół MŚP. Pięciokrotnie częściej dokonują inwestycji, szesnastokrotnie częściej inwestycje te mają charakter innowacyjny. Jest to dowód, że gwarancje Biznesmax spełniają swoje podstawowe założenie, jakim jest wspieranie innowacyjności. Zmiana warunków udzielania gwarancji i objęcie nimi także kredytu obrotowego pozwoliło natomiast znacznej części beneficjentów przetrwać kryzys wywołany pandemią COVID-19. Zapraszamy do lektury.

Z wyrazami szacunku,

Mateusz Walewski
Główny Ekonomista
Dyrektor Departamentu Badań i Analiz
Bank Gospodarstwa Krajowego

Spis treści

1.	Gwarancje Biznesmax jako produkt BGK – założenia i rezultaty	6
2.	Gwarancje Biznesmax w ograniczaniu luki finansowej	10
3.	Wpływ gwarancji Biznesmax na rozwój i funkcjonowanie firm z sektora MŚP	14
4.	Gwarancje Biznesmax w ocenie doradców bankowych	21
5.	Podsumowanie	28
	Aneks	30

Uwagi metodologiczne

- Badanie ankietowe zrealizowane na potrzeby raportu obejmuje przedsiębiorców, którzy w okresie od 1 sierpnia 2020 roku do 31 lipca 2021 roku skorzystali z gwarancji Biznesmax w celu zabezpieczenia kredytu. Oprócz tego, w części 4. raportu zaprezentowano wyniki badania zrealizowanego wśród doradców bankowych zajmujących się udzielaniem gwarancji Biznesmax.
- Ilekroć w raporcie wykorzystuje się sformułowanie „**gwarancja Biznesmax**" należy przez to rozumieć **gwarancję Biznesmax z dopłatą** udzielaną z Funduszu Gwarancyjnego wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (FG POIR).
- **Ogół MŚP** to wszystkie podmioty, które wzięły udział w badaniu zrealizowanym przez BGK w okresie sierpień-wrzesień 2021, niezależnie od tego, czy posiadają one gwarancje BGK, czy nie. Jest to losowo-kwotowa próba wszystkich firm z sektora MŚP w Polsce - została wybrana w sposób losowy z uwzględnieniem pewnych korekt (co miało na celu zapewnienie odpowiednich liczebności wszystkich kategorii przedsiębiorców), a następnie skorygowana z wykorzystaniem wag postratyfikacyjnych tak, aby oddawała charakterystyki ogółu polskich MŚP.
- Szczegółowe informacje dotyczące organizacji i przebiegu badania, a także zastrzeżenia związane z liczebnością próby badawczej zostały zamieszczone w załączniku metodologicznym na końcu raportu.
- Do oceny wpływu gwarancji BGK na lukę finansową stosujemy w niniejszym raporcie dwa podejścia analityczne:
  - I – za znajdujących się w luce uznajemy tylko przedsiębiorców, którzy przyznają, że bez gwarancji BGK nie uzyskaliby finansowania (ujęcie wąskie);
  - II – za znajdujących się w luce uznajemy przedsiębiorców, którzy przyznają, że bez gwarancji BGK nie uzyskaliby finansowania albo uzyskaliby je na gorszych warunkach niż warunki wnioskowane (ujęcie szerokie).

  Należy jednak pamiętać, że w luce finansowej znajdują się z pewnością również przedsiębiorcy, którzy w ogóle nie aplikowali o wsparcie w postaci gwarancji BGK, a mają utrudniony dostęp do kapitału oraz potencjalnie tacy, którzy aplikowali o wsparcie w postaci gwarancji BGK, ale go nie uzyskali.

Raport w liczbach

1305 gwarancji Biznesmax z dotacją udzielono od początku trwania Programu do końca 2021 roku; wsparciem objęto 1053 firmy z sektora MŚP

2,6 mld PLN gwarancji Biznesmax z dotacją udzielono od początku trwania Programu do grudnia 2021 roku – pozwoliło to zabezpieczyć kredyty o łącznej wartości 4,1 mld PLN

36% firm, które uzyskały kredyt z gwarancją Biznesmax w okresie od sierpnia 2020 do lipca 2021 bez tego wsparcia nie otrzymałoby finansowania lub otrzymałoby je na gorszych warunkach

47% firm, które uzyskały kredyt z gwarancją Biznesmax stwierdza, że wsparcie to było pomocne w przetrwaniu kryzysu wywołanego pandemią COVID-19

1/3 beneficjentów gwarancji Biznesmax w ciągu 12 miesięcy przed badaniem poprawiła swoją sytuację finansową i pozycję rynkową, a niemal ¼ odnotowała wzrost eksportu – w większości przypadków było to możliwe dzięki finansowaniu pozyskanemu z gwarancją

69% beneficjentów gwarancji Biznesmax w ciągu 12 m-cy przed badaniem zrealizowało lub rozpoczęło realizację inwestycji, w tym inwestycję zrealizowało 46% firm, które pozyskały kredyt obrotowy płynnościowy

84% odbiorców gwarancji Biznesmax nie ma wątpliwości, że uzyskane finansowanie spełniło ich oczekiwania

97% beneficjentów gwarancji Biznesmax poleciłoby ten rodzaj wsparcia BGK swoim znajomym przedsiębiorcom z sektora MŚP

92% doradców bankowych uważa, że gwarancja Biznesmax jest odpowiednim produktem zwłaszcza dla firm innowacyjnych, a 86% dedykuje ten produkt szczególnie firmom wdrażającym rozwiązania proekologiczne

47% doradców bankowych stwierdza, że zmiana warunków udzielania gwarancji Biznesmax spowodowała wzrost zainteresowania przedsiębiorców tym wsparciem

1.

Gwarancje Biznesmax jako produkt BGK – założenia i rezultaty

W związku z pandemią gwarancje Biznesmax z dotacją są udzielane na zmienionych warunkach, dzięki czemu dostęp do finansowania jest łatwiejszy

Biznesmax jest bezpłatną gwarancją spłaty kredytu udzielaną w ramach Funduszu Gwarancyjnego Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (FG POIR). Uzyskanie gwarancji wiąże się z możliwością **otrzymania dopłaty do oprocentowania kredytu** objętego gwarancją. Jest to dotacja refundująca część zapłaconych odsetek. Bank Gospodarstwa Krajowego realizuje ten instrument finansowy w formule projektu pozakonkursowego „Utworzenie i dokapitalizowanie Funduszu Gwarancyjnego wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw" dofinansowanego z Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.

Celem projektu jest wspieranie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie potencjału innowacyjności w sektorze MŚP z uwzględnieniem firm efektywnych ekologicznie.

Wartość projektu to 1,91 mld PLN, w tym **1,63 mld PLN stanowią środki Unii Europejskiej** pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a **285 mln PLN to krajowy wkład prywatny**.

Środki z Funduszu Gwarancyjnego umożliwiają **udzielenie gwarancji o wartości ok. 3,41 mld PLN**, które mogą zabezpieczyć innowacyjnym przedsiębiorcom z sektora MŚP spłatę **kredytów o wartości około 4,26 mld PLN**. Dodatkowe środki o wartości 430 mln PLN są przeznaczone na wsparcie dotacyjne w postaci dopłat do zapłaconych odsetek (tzw. dopłat do oprocentowania).

Wartość jednostkowej gwarancji może wynieść maksymalnie **2,5 mln EUR**. Gwarancja Biznesmax **zabezpiecza do 80%** kapitału kredytu i może być przyznana na okres **do 20 lat –** w formie pomocy de minimis lub w formie regionalnej pomocy inwestycyjnej.

Gwarancja z założenia dotyczy spłaty kredytu przeznaczonego na finansowanie rozwoju działalności gospodarczej innowacyjnych przedsiębiorstw, w tym wdrażanie wyników prac badawczo-rozwojowych, aczkolwiek w związku z pandemią COVID-19 i koniecznością szerszego wsparcia przedsiębiorców, w programie gwarancji Biznesmax, podobnie jak w innych programach gwarancyjnych, w 2020 roku nastąpiły pewne zmiany, które dają firmom z sektora MŚP szerszy dostęp do kredytów i pozwalają tym samym zachować płynność finansową w warunkach niekorzystnej koniunktury.

Zmiany wprowadzone w programie gwarancji Biznesmax w 2020 roku i obowiązujące do 30 czerwca 2022 roku:

- możliwość objęcia gwarancją, stanowiącą pomoc de minimis, kredytu obrotowego odnawialnego, w tym kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym, na zapewnienie płynności finansowej firmom innowacyjnym i efektywnym ekologicznie;
- kredyty odnawialne nie muszą wykazywać związku z realizowaną lub zakończoną inwestycją i są uruchamiane na prostszych zasadach – bez przedkładania w banku dokumentów finansowo-księgowych;
- w przypadku gwarancji stanowiącej pomoc de minimis nie obowiązuje katalog kosztów kwalifikowalnych inwestycji i obowiązek przedkładania przez kredytobiorcę planu projektu inwestycyjnego – kredyt udzielany jest na podstawie procedury banku i wykorzystywany na finansowanie zgodnie z celem określonym w umowie kredytu;
- z gwarancji obejmującej odnawialny kredyt obrotowy, oprócz podmiotów innowacyjnych, mogą skorzystać również firmy efektywne ekologicznie, które wdrażały u siebie ekologiczne rozwiązania – w tym celu wprowadzono nowe podmiotowe kryterium dostępu;
- wydłużono do końca 2021 roku (przed zmianami było to do końca 2020 roku) okres obowiązywania **5% stawki rocznej dla wyliczenia dopłaty do oprocentowania kredytu**. Dzięki temu maksymalna wartość dopłaty do odsetek w okresie 3 lat kredytowania mogła wynieść 15% całkowitej kwoty wypłaconego kredytu. Dla gwarancji udzielonych od 1 stycznia 2022 roku stawka roczna dopłaty wynosi 3,33% kwoty kapitału kredytu za okres 3 lat;
- systemem dopłat do odsetek objęto również kredyty odnawialne.

Maksymalna wartość gwarancji Biznesmax – bez względu na rodzaj kredytu – to nadal 2,5 mln EUR, przy czym gwarancja zabezpieczająca kredyt odnawialny (wprowadzony czasowo w celu ograniczenia skutków pandemii COVID-19) nie może przekroczyć 39 miesięcy, natomiast dla kredytów inwestycyjnych okres obowiązywania gwarancji to maksymalnie 20 lat. Zmienione warunki przyznawania gwarancji Biznesmax obowiązują do końca czerwca 2022 roku.

Podstawowe parametry gwarancji Biznesmax z dotacją:

Rys. 1. Gwarancja Biznesmax – dwa komponenty finansowe

I. Gwarancja spłaty kredytu

80% spłaty kredytu
zakres gwarancji

2,5 mln EUR
maksymalna kwota gwarancji

20 lat
okres gwarancji (z zastrzeżeniem kredytu odnawialnego: 39 mc-y)

Brak prowizji
za udzielenie gwarancji

Weksel in blanco
zabezpieczenie gwarancji na rzecz BGK

Pomoc de minimis albo regionalna pomoc inwestycyjna
forma pomocy publicznej

II. Dopłata do odsetek

Przedsiębiorca, który prawidłowo wykorzysta kredyt objęty gwarancją i nie ma zaległości w jego spłacie wnioskuje o dotację refundującą zapłacone odsetki

Do 3 lat
okres refundacji – liczony od daty uruchomienia kredytu

3,33% wypłaconej kwoty kapitału kredytu
za każdy rok okresu kredytowania objętego dopłatą*

Pomoc de minimis
źródło refundacji

* Do końca 2021 roku preferencyjna stawka dopłaty do oprocentowania kredytu wynosiła 5% kwoty kapitału kredytu rocznie. Dla gwarancji udzielonych od 1 stycznia 2022 roku stawka roczna dopłaty wynosi 3,33% kwoty kapitału kredytu.

Gwarancje Biznesmax oceniane są jako umiarkowanie łatwe w pozyskaniu, a przede wszystkim spełniające oczekiwania beneficjentów i godne polecenia innym firmom

Rys. 2. Ocena poziomu skomplikowania procesu pozyskania gwarancji

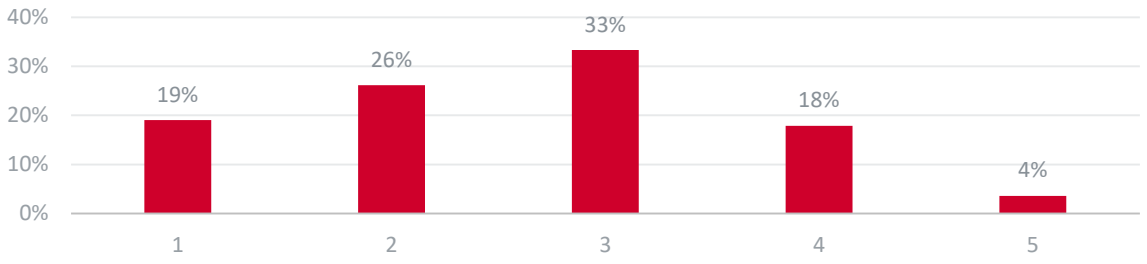

Średnia

2,61

Gdzie:
1 – bardzo prosty
5 – bardzo skomplikowany

Rys. 3. Ocena gwarancji BGK pod względem realizacji oczekiwań

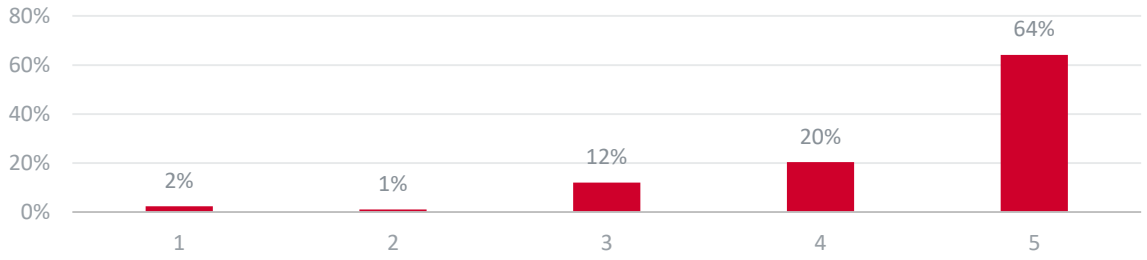

Średnia

4,02

Gdzie:
1 – zdecydowanie nie
5 – zdecydowanie tak

Rys. 4. Skłonność do polecenia produktu innym przedsiębiorcom

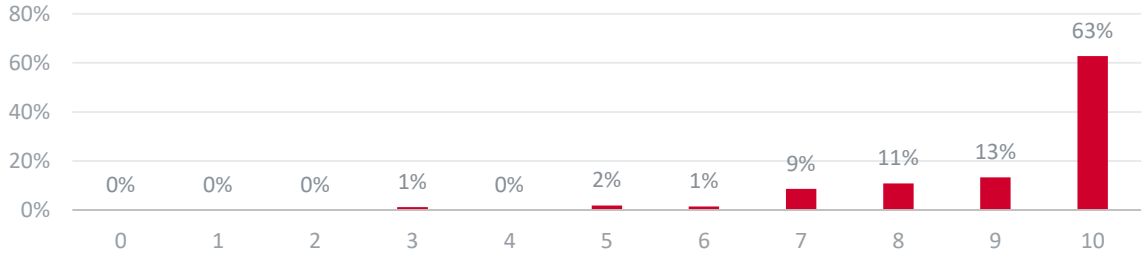

Średnia

8,73

Gdzie:
0 – na pewno nie
10 – na pewno tak

- Kredyty z gwarancjami Biznesmax z dotacją są postrzegane zdecydowanie pozytywnie, sam proces ich pozyskiwania nie jest jednaj oceniany jako równie prosty, jak chociażby w przypadku gwarancji de minimis czy COSME. Blisko połowa badanych (45%) twierdzi, że proces pozyskania kredytu z gwarancją Biznesmax jest prosty, a 33% uznaje go za umiarkowanie skomplikowany. Pozostali oceniają proces jako skomplikowany. Można więc przyjąć, że proces pozyskiwania gwarancji Biznesmax z dotacją jest przeciętnie oceniany jako umiarkowanie skomplikowany (średnia 2,61 na 5-punktowej skali, gdzie 5 oznacza „bardzo skomplikowany"). Dla gwarancji de minimis i COSME średnie oceny poziomu skomplikowania są zauważalnie niższe (odpowiednio 1,84 i 1,80).
- Przedsiębiorcy korzystający z kredytu z gwarancją Biznesmax napotykali najczęściej na problemy ze zgromadzeniem wymaganej dokumentacji, konieczność wypełnienia określonych formularzy oraz sam czas procedowania wniosku.
- O ile proces pozyskiwania gwarancji, zdaniem części respondentów, nie jest idealny, oto sam produkt spełnia oczekiwania zdecydowanej większości beneficjentów (średnia 4,02 na skali od 1 do 5, gdzie 5 oznacza „zdecydowanie tak").
- Przedsiębiorcy, którzy w okresie od sierpnia 2020 do lipca 2021 roku pozyskali kredyt z gwarancją Biznesmax, w zdecydowanej większości poleciliby ten rodzaj wsparcia innym firmom z sektora MŚP (średnia ocena to 8,73 na skali od 0 do 10, gdzie 10 oznacza „na pewno tak").
- W zakresie oceny samego produktu nie występują istotne różnice pomiędzy gwarancjami Biznesmax a innymi gwarancjami BGK (m.in. de minimis i COSME).

2.

Gwarancje Biznesmax w ograniczaniu luki finansowej

Zmiana warunków, na jakich udzielane są gwarancje Biznesmax z dotacją znacząco wpłynęła na wzrost ich popularności w sektorze MŚP w okresie pandemii COVID-19

Rys. 5. Liczba udzielonych gwarancji (szt.)

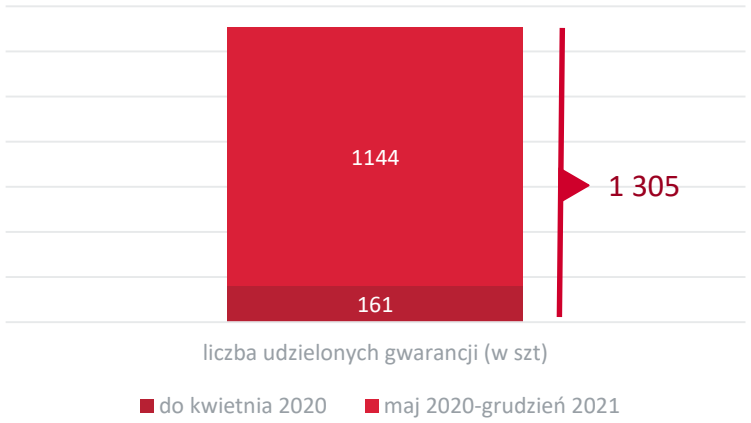

Rys. 6. Wartość udzielonych gwarancji (mln PLN)

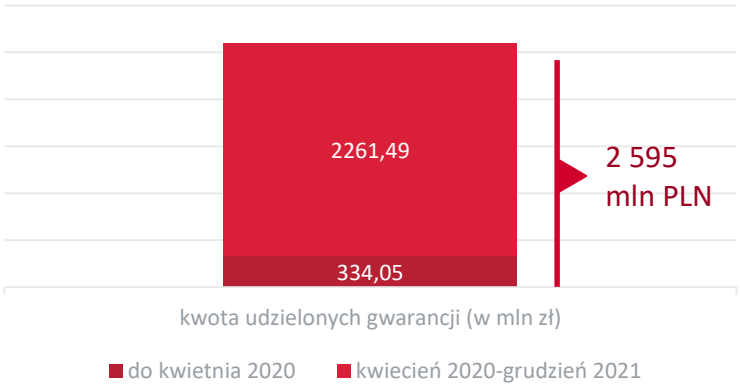

Rys. 7. Wartość zagwarantowanego kredytu (mln PLN)

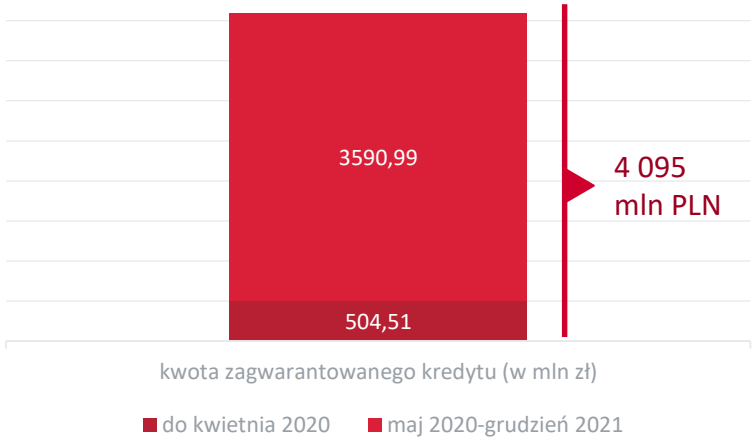

- W ciągu czterech lat funkcjonowania Programu Gwarancji Biznesmax w ramach FG POIR Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił łącznie 1 305 gwarancji Biznesmax z dotacją, wspierając tym samym 1053 przedsiębiorców z sektora MŚP. Co istotne, zdecydowana większość gwarancji (1144) została udzielona w okresie obowiązywania zmian wprowadzonych w odpowiedzi na sytuację kryzysową wywołaną pandemią COVID-19.
- Kwota gwarancji udzielonych od początku funkcjonowania Programu do grudniaa 2021 roku sięgnęła 2 595 mln PLN. Gwarancje te pozwoliły wygenerować 4 095 mln PLN kredytu dla firm z sektora MŚP. Finansowanie to w znacznej mierze było przeznaczone na realizację inwestycji. Ponad 3,5 mld PLN kredytu udzielonego dzięki gwarancjom Biznesmax to kredyt udzielony w trakcie obowiązywania preferencyjnych warunków wprowadzonych w związku z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID-19.
- W okresie objętym badaniem, a więc od 1 sierpnia 2020 roku do 31 lipca 2021 roku udzielono łącznie 797 gwarancji na kwotę 1,56 mld PLN, co pozwoliło zabezpieczyć kredyt o wartości 2,4 mld PLN.

- Beneficjenci, którzy pozyskali kredyt z gwarancją Biznesmax z dotacją w analizowanym okresie, najczęściej uzyskiwali go na podstawie następujących kryteriów:

1) wzrost przychodów o średnio 15% rocznie w ciągu ostatnich 3 lat obrachunkowych (36,9% wskazań),
2) posiadanie funkcjonującego działu badawczo-rozwojowy, w którym w ramach personelu badawczego zatrudniona jest co najmniej jedna osoba w wymiarze pełnego etatu (11,9%),
3) realizacja inwestycji proekologicznej z efektem ekologicznym w ciągu ostatnich 5 lat (10,7%),
4) powiązanie kredytu z planem realizacji własnego lub zleconego przez podmiot trzeci projektu inwestycyjnego o charakterze innowacji proekologicznej z efektem ekologicznym (7,1%).

Pozostałe kryteria, na podstawie których firma mogła pozyskać finansowanie z gwarancją Biznesmax wskazywane były zdecydowanie rzadziej. Oznacza to, że gwarancje Biznesmax faktycznie trafiają przede wszystkim do firm szybko rosnących, a także innowacyjnych i efektywnych ekologicznie.

Beneficjenci gwarancji Biznesmax, którzy sądzą, że otrzymaliby finansowanie nawet bez wsparcia BGK, w większości twierdzą, że byłoby ono udzielone na gorszych warunkach

Rys. 8. Czy, w Pana(i) opinii, bez gwarancji Biznesmax, firma uzyskałaby kredyt, o którym rozmawiamy?

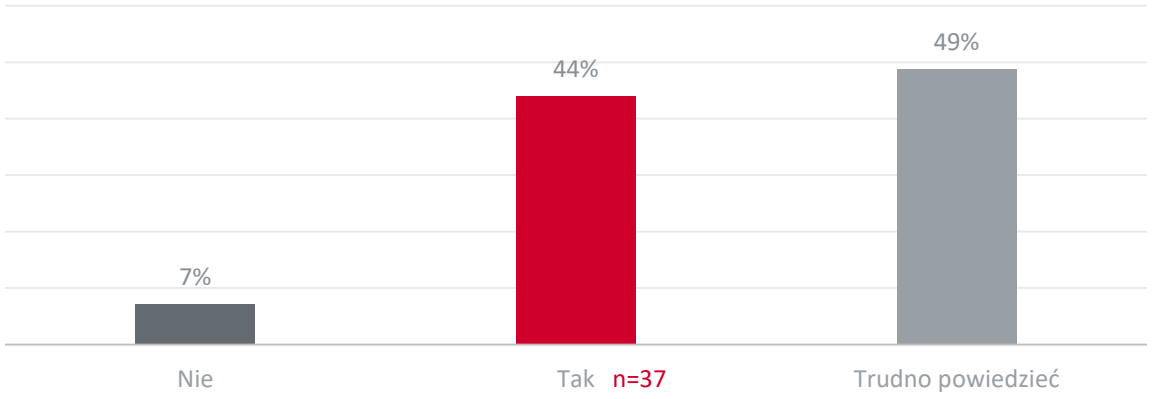

- Co czternasta firma (7%), która w okresie od sierpnia 2020 roku do lipca 2021 roku pozyskała kredyt zabezpieczony gwarancją Biznesmax przyznaje, że bez gwarancji BGK nie uzyskałaby finansowania (firmy te znajdują się w luce finansowej w wąskim ujęciu).
- Dodatkowo, niemal połowa respondentów (49%) nie potrafi określić, czy bez gwarancji Biznesmax udałoby im się pozyskać finansowanie. Wynika to najpewniej z faktu, że firmy te nie starały się o kredyt bez gwarancji, w związku z czym nie są one w stanie obiektywnie odpowiedzieć na to pytanie.
- Firmy, które są przekonane, że bez gwarancji również pozyskałyby finansowanie (44% beneficjentów), w większości (62% z nich) nie mają wątpliwości, że choć kwota kredytu byłaby taka sama, to jego warunki byłyby gorsze. Dodatkowo, 38% z tej grupy twierdzi, że pozyskanie kredytu bez gwarancji zajęłoby więcej czasu. Oznacza to, że odsetek firm w pełni przekonanych, iż kredyt bez gwarancji byłby równie korzystny co z gwarancją (tj. tej samej wartości, na takich samych warunkach i pozyskany w takim samym lub krótszym czasie) wynosi zaledwie 4%.

Rys. 9. Na jakich warunkach?

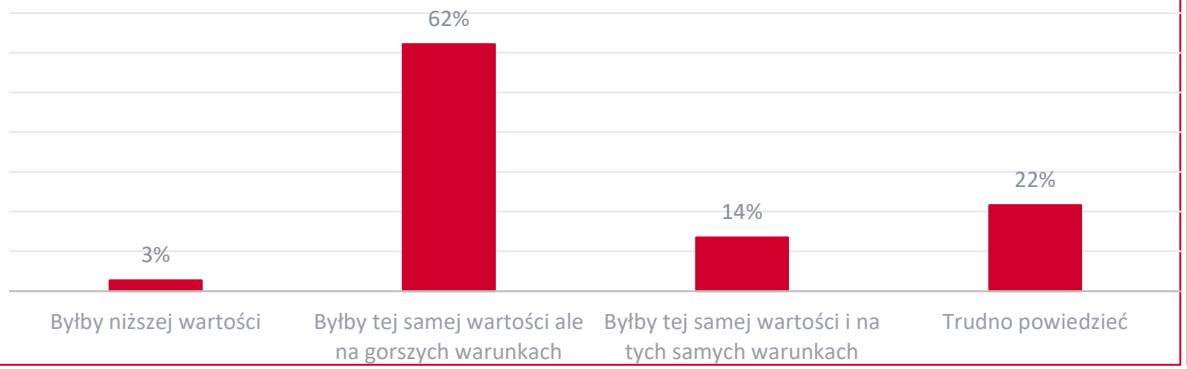

Rys. 10. W jakim czasie?

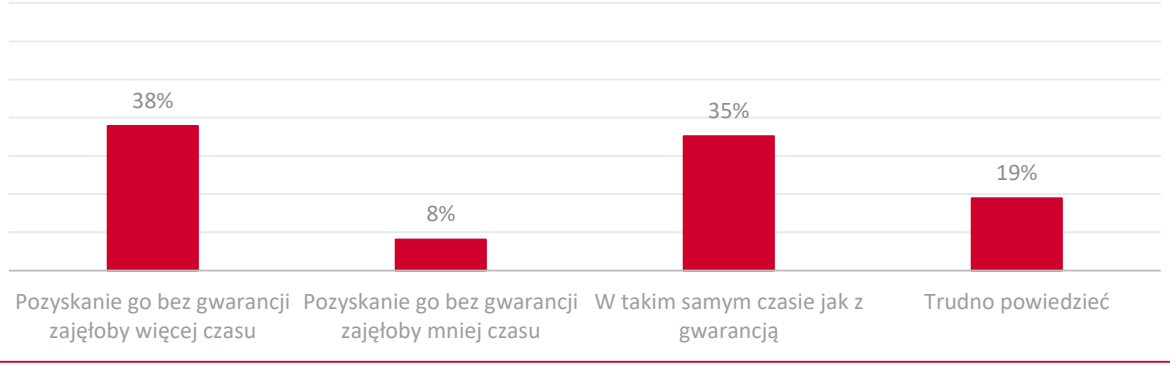

Ponad jedna trzecia przedsiębiorców deklaruje, że bez gwarancji Biznesmax nie uzyskałaby kredytu lub uzyskałaby go na gorszych warunkach

Rys. 11. Odsetek firm w luce finansowej

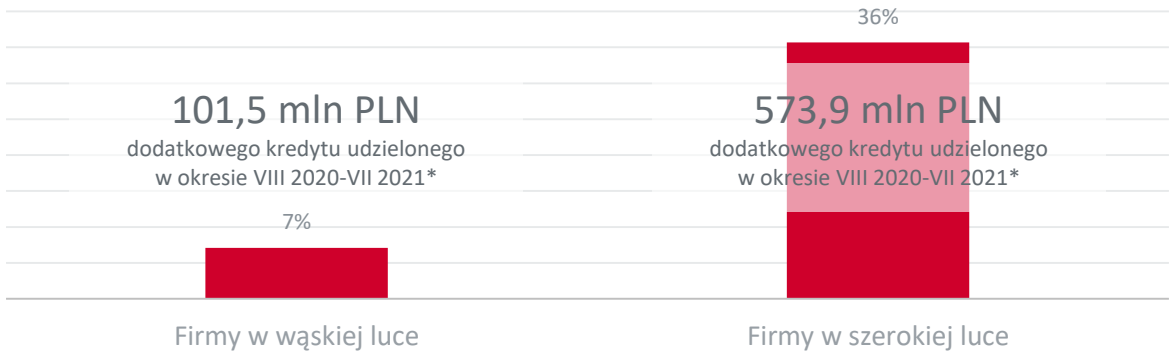

Odsetek firm w luce finansowej w podgrupach wg rozmiaru firmy

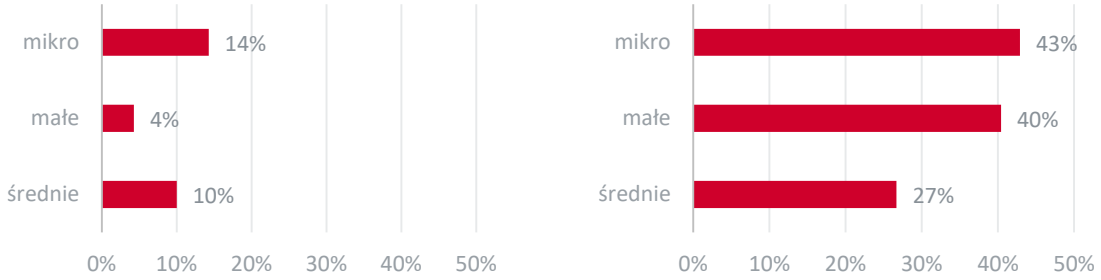

Odsetek firm w luce finansowej w podgrupach wg rodzaju kredytu

*Są to wartości ekstrapolowane na populację na podstawie wyników uzyskanych w zrealizowanej próbie

- Dodatkowy kredyt wygenerowany dzięki gwarancjom Biznesmax w okresie od sierpnia 2020 do lipca 2021 wyniósł 101,5 mln PLN (kredyt, które nie zostałby udzielony bez gwarancji). Co więcej, bez gwarancji Biznesmax 36% beneficjentów nie uzyskałoby kredytu wcale lub uzyskałoby go na gorszych warunkach – kredyty udzielone tej grupie podmiotów w badanym okresie sięgnęły wartości 573,9 mln PLN.
- W obu przypadkach bez gwarancji Biznesmax najbardziej ucierpiałyby mikroprzedsiębiorstwa oraz podmioty zainteresowane kredytem obrotowym.
- Co ciekawe, tylko jedna piąta respondentów (19%) twierdzi, że bez gwarancji Biznesmax posiadane zabezpieczenia byłyby niewystarczające do pozyskania kredytu. Blisko połowa (48%) skorzystała z gwarancji Biznesmax, żeby uzyskać bardziej atrakcyjne warunki kredytu a kolejne 17% dzięki skorzystaniu z oferty BGK mogło wykorzystać posiadane zabezpieczenie na inne cele.
- W porównaniu z innymi produktami gwarancyjnymi BGK, takimi jak gwarancje de minimis i COSME, po gwarancje Biznesmax zdecydowanie rzadziej sięgają firmy, których zdolność kredytowa jest niedostateczna z powodu braku odpowiednich zabezpieczeń. Wynika to z różnych warunków udzielenia gwarancji.

Rys. 12. Główny powód skorzystania z gwarancji

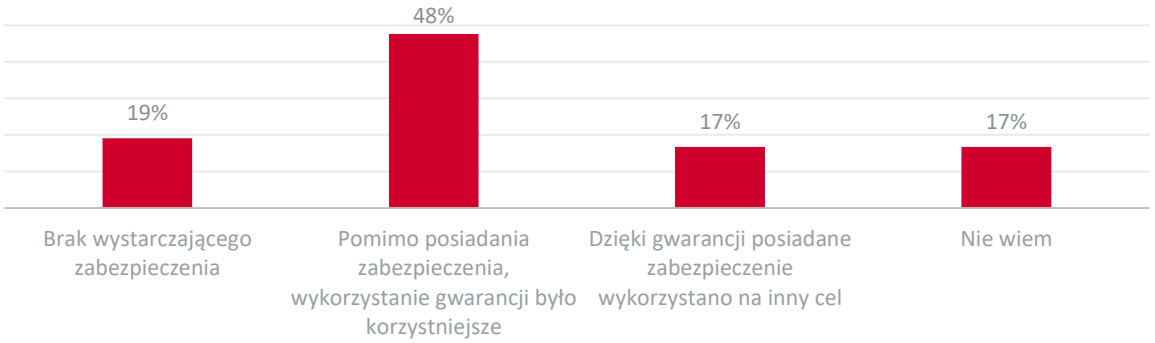

3.

Wpływ gwarancji Biznesmax na rozwój i funkcjonowanie firm z sektora MŚP

Beneficjenci gwarancji Biznesmax doświadczają poprawy sytuacji finansowej, wzrostu znaczenia eksportu i umocnienia pozycji rynkowej częściej niż inne firmy z sektora

Rys. 13. Zmiana sytuacji finansowej[1] firmy w ciągu ostatnich 12 miesięcy

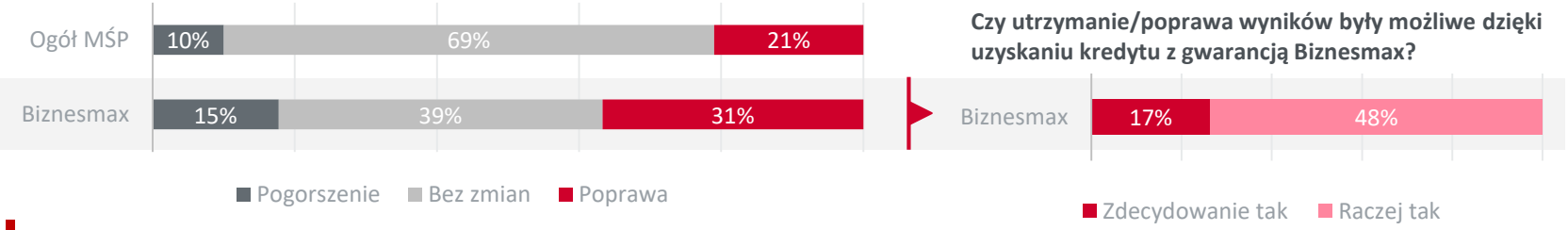

Rys. 14. Zmiana pozycji rynkowej w przeciągu ostatnich 12 miesięcy

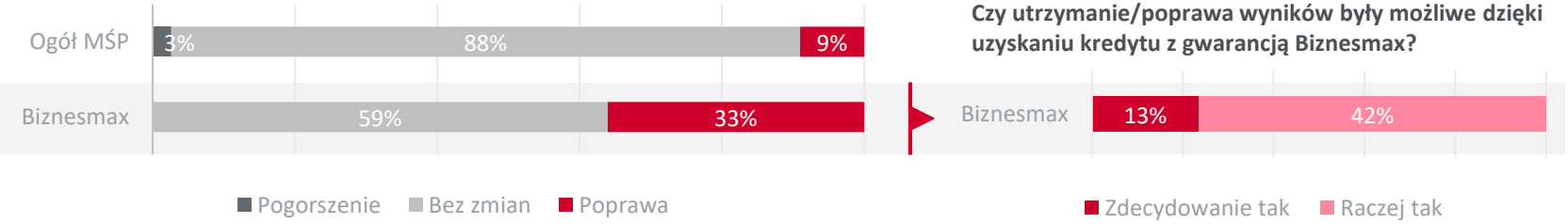

Rys. 15. Zmiana tendencji eksportowych w przeciągu ostatnich 12 miesięcy[2]

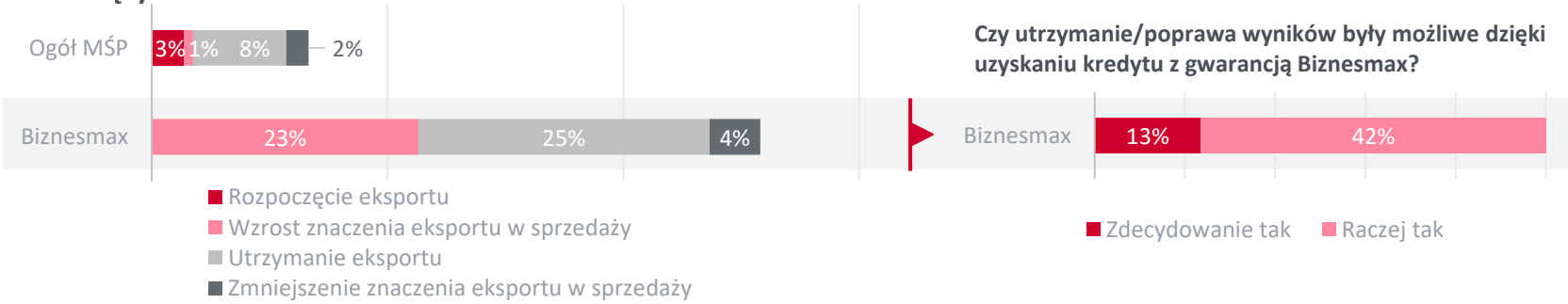

- Jak wynika z naszego badania, firmy korzystające z gwarancji Biznesmax doświadczały poprawy swojej sytuacji częściej niż przeciętne podmioty z sektora MŚP. 33% beneficjentów gwarancji doświadczyło umocnienia swojej pozycji rynkowej w przeciągu ostatniego roku, w całej populacji MŚP takie zmiany deklarowało tylko 9% firm. Z obserwacji tej nie da się wprawdzie wywnioskować definitywnego kierunku przyczynowości (może być tak, że firmy, które z różnych względów częściej poprawiają pozycję rynkową po prostu częściej sięgają po gwarancję Biznesmax; podobne wątpliwości dotyczą również kolejnych pytań zaprezentowanych na następnych stronach), ale ponad połowa beneficjentów gwarancji Biznesmax, których sytuacja się poprawiła przyznaje, że stało się to właśnie dzięki kredytom zabezpieczonym gwarancjami BGK. Nieco częściej swoją pozycję rynkową poprawiały firmy korzystające z kredytu inwestycyjnego (36%), niż te, które pozyskały kredyt obrotowy płynnościowy (29%).
- Niemal trzy piąte (58%) beneficjentów gwarancji Biznesmax prowadzi działalność eksportową, co jest odsetkiem ponad cztery razy wyższym niż ten notowany wśród ogółu MŚP w Polsce (13%) i ponad dwa razy wyższy niż wśród beneficjentów gwarancji de minimis i COSME. W ciągu ostatniego roku niemal jedna czwarta beneficjentów gwarancji Biznesmax zanotowała wzrost znaczenia eksportu w sprzedaży, co w większości przypadków (57%) przypisywano wsparciu gwarancyjnemu BGK.

1 – W badaniu kontrolnym MŚP nie znalazło się pytanie o zmianę ogólnej sytuacji finansowej, dlatego do porównania wyników dwóch badań wykorzystano pytanie o najbardziej zbliżonej treści – o obroty.
2 – Wartości stanowiące dopełnienie do 100% reprezentują firmy niebędące eksporterami.
3 – Dane dotyczące beneficjentów gwarancji Biznesmax nie sumują się do 100, gdyż na wykresach nie zostały uwzględnione odpowiedzi „Trudno powiedzieć"

W roku poprzedzającym badanie beneficjenci gwarancji Biznesmax zwiększali zatrudnienie niemal siedmiokrotnie częściej niż ogół firm z sektora MŚP

Rys. 16. Zmiana zatrudnienia w przeciągu ostatnich 12 miesięcy

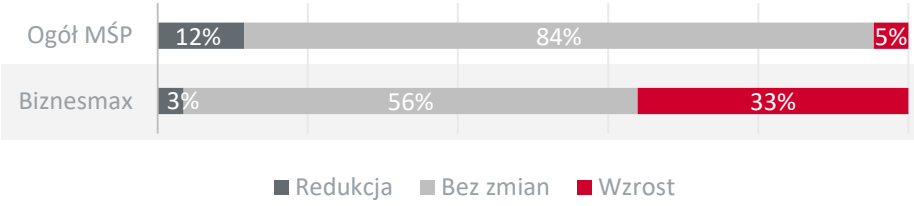

Czy utrzymanie/poprawa wyników były możliwe dzięki uzyskaniu kredytu z gwarancją Biznesmax?

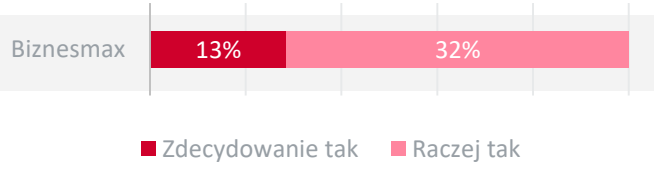

Rys. 17. Zmiana zatrudnienia w przeciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na firmy mikro, małe i średnie

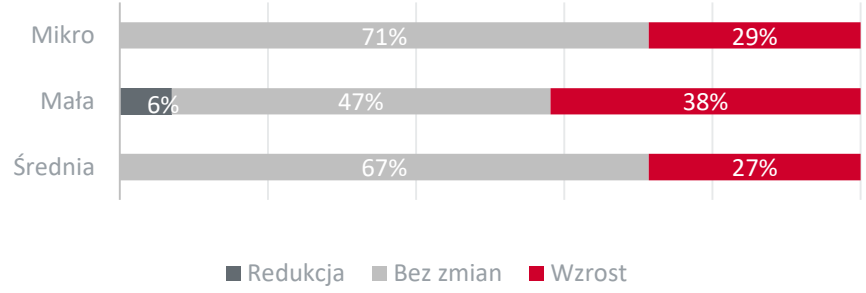

Rys. 18. Zmiana zatrudnienia w przeciągu ostatnich 12 miesięcy w podziale na rodzaj kredytu zabezpieczonego gwarancją

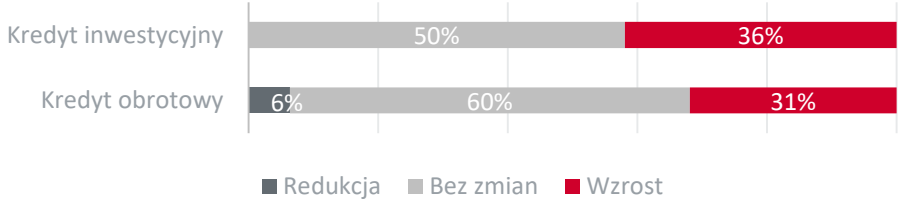

Tab. 1. Deklarowane zmiany zatrudnienia w sektorze MŚP

	Beneficjenci gwarancji Biznesmax	Ogół MŚP
Liczba zwolnionych	0,11	0,16
Liczba zatrudnionych	3,53	0,07
Liczba zatrudnionych dzięki gwarancjom	2,04	-

Wartości w tabeli należy odczytywać jako średnie zmiany w zatrudnieniu (liczone w osobach) przypadające na firmę z danej grupy.

- Co trzeci beneficjent gwarancji Biznesmax z dotacją (33%) na przestrzeni 12 miesięcy poprzedzających realizację badania zwiększył zatrudnienie w swojej firmie. Wśród ogółu podmiotów z sektora MŚP wzrost zatrudnienia zadeklarowała zaledwie co dwudziesta firma. Co więcej, wśród beneficjentów gwarancji Biznesmax, którzy zwiększyli zatrudnienie, niemal połowa przyznała, że wpływ na tę zmianę miał kredyt z gwarancją Biznesmax. To jednak nie wszystko, bo redukcję zatrudnienia w roku poprzedzającym badanie zadeklarowało jedynie 3% beneficjentów gwarancji Biznesmax, podczas gdy wśród ogółu MŚP podobną deklarację złożyło 12% podmiotów.
- Wśród beneficjentów gwarancji Biznesmax zatrudnienie zwiększały najczęściej małe przedsiębiorstwa (38%). Wzrost zatrudnienia w ostatnim roku względnie częściej deklarowały również firmy z kredytem inwestycyjnym niż obrotowym płynnościowym.
- Średnia liczba nowoutworzonych miejsc pracy przez firmy korzystające z gwarancji Biznesmax (przeciętnie 3,53 miejsca pracy na jedną firmę) znacznie przewyższa średnią liczbę miejsc pracy utworzonych przez ogół MŚP (przeciętnie 0,07 miejsc pracy na jedną firmę). Natomiast średnia liczba zwolnionych w ciągu ostatniego roku pracowników jest nieco niższa wśród beneficjentów gwarancji Biznesmax niż wśród ogółu MŚP (0,11 wobec 0,16).

Ponad dwie trzecie beneficjentów gwarancji Biznesmax rozpoczęło lub zakończyło realizację inwestycji w przeciągu roku poprzedzającego badanie

Rys. 19. Udział beneficjentów gwarancji Biznesmax, którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zrealizowali lub rozpoczęli realizację inwestycji wg klasy wielkości

Rys. 20. Inwestycje wśród firm, które pozyskały kredyt płynnościowy z gwarancją Biznesmax (N=48)

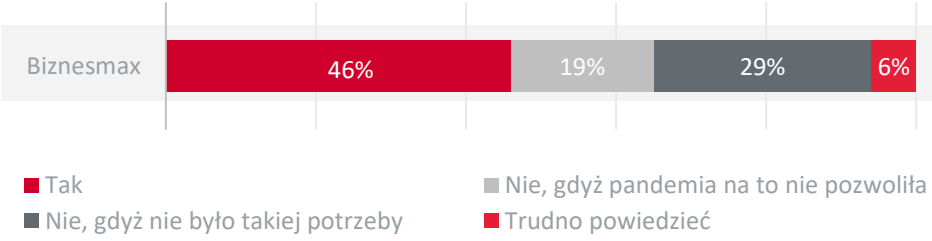

Czy inwestycja była możliwa dzięki uzyskaniu kredytu z gwarancją Biznesmax?

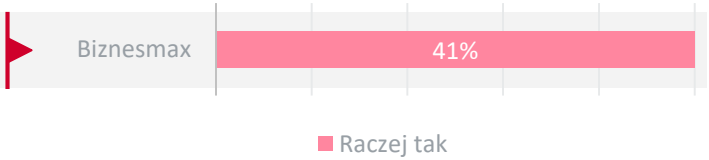

Czy inwestycja miała charakter innowacyjny?

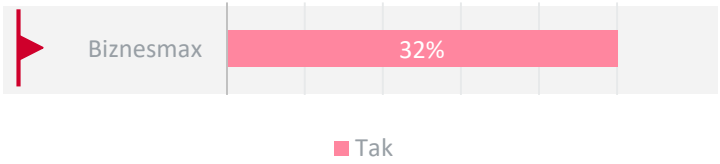

- Według pierwotnych założeń gwarancje Biznesmax stanowiły zabezpieczenie kredytów finansujących rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw z sektora MŚP, w szczególności miały one wspierać inwestycje i wdrażanie różnego rodzaju rozwiązań ekologicznych. W odpowiedzi na sytuację kryzysową wywołaną pandemią COVID-19 dokonano jednak zmian warunków, na jakich udzielane są gwarancje Biznesmax i od ponad roku dopuszczalne jest, aby gwarancje te zabezpieczały również kredyty płynnościowe.
- W całej badanej grupie beneficjentów gwarancji Biznesmax realizację inwestycji lub jej rozpoczęcie na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy zadeklarowało 69% przedsiębiorców, w tym 83% przedstawicieli średnich firm, 62% małych przedsiębiorstw i 57% mikrofirm. Co jednak ważne, niemal co druga firma, która dzięki gwarancji Biznesmax pozyskała kredyt płynnościowy (46%) także dokonała inwestycji w ciągu ostatnich 12 miesięcy. W co trzecim przypadku była to inwestycja o charakterze innowacyjnym. Dla porównania, wśród ogółu firm z sektora MŚP inwestycję w porównywalnym okresie zrealizowała jedynie co siódma (14%) i tylko co siódma inwestycja była innowacyjna.
- Inwestycje dokonywane przez beneficjentów gwarancji Biznesmax dotyczyły przede wszystkim zakupu lub remontu maszyn, urządzeń technicznych oraz linii produkcyjnych (27% wskazań), zakupu nieruchomości (23%), remontów i robót budowlanych (14%), a także zakupu lub remontu pojazdów (14%).

Inwestycje realizowane dzięki kredytom z gwarancją Biznesmax najczęściej miały charakter innowacyjny (58%) i wymagały uruchomienia dodatkowych środków własnych

Rys. 21. Kredyt z gwarancją Biznesmax zakładał wprowadzenie innowacji (n=36)

Rys. 22. Typ wprowadzanych innowacji

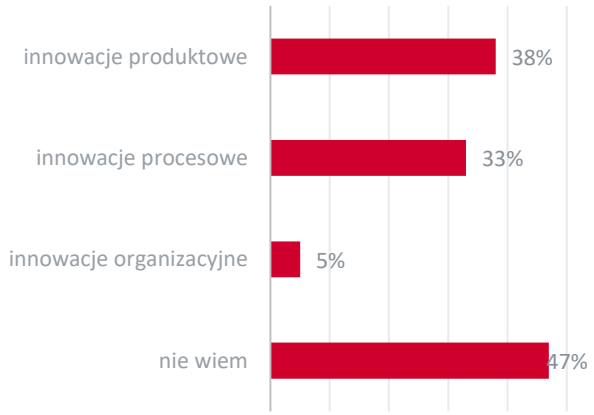

Rys. 23. Poziom wprowadzanych innowacji

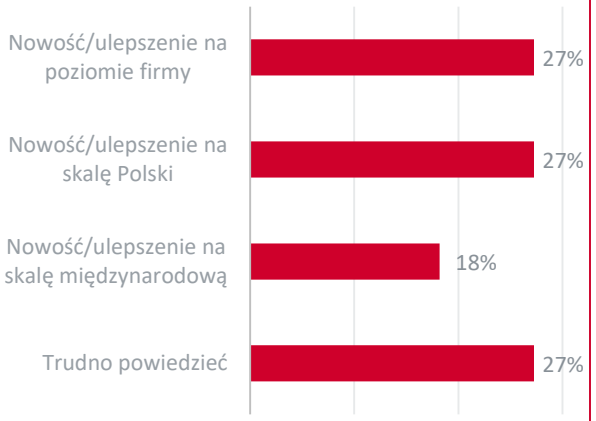

Rys. 24. Rodzaj dodatkowych środków angażowanych do realizacji inwestycji finansowanej z kredytu zabezpieczonego gwarancją Biznesmax (n=36)

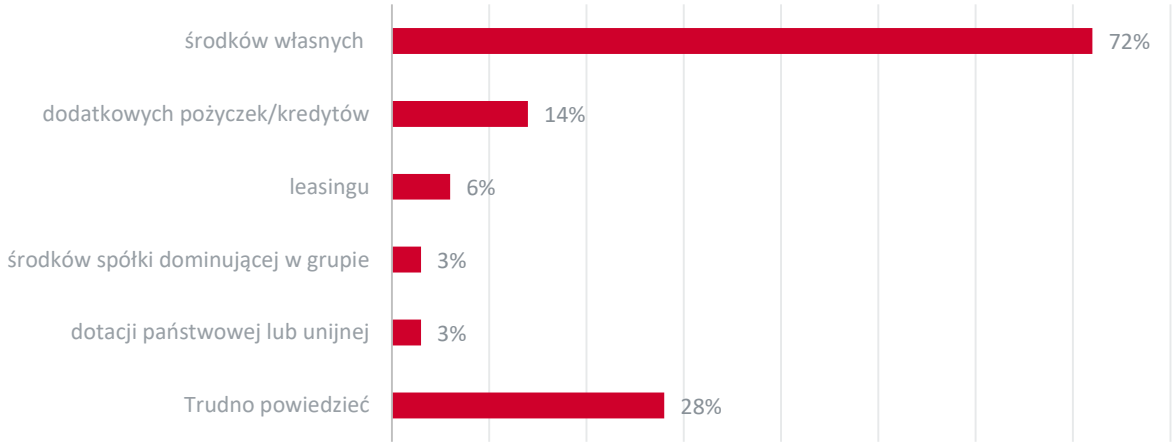

- Beneficjenci, którzy w ramach Programu w okresie od sierpnia 2020 roku do lipca roku 2021 pozyskali kredyt inwestycyjny lub obrotowy z założeniem dokonania inwestycji (n=36) w zdecydowanej większości przyznają, że realizacja założonej inwestycji wymagała zaangażowania dodatkowych środków. Najczęściej były to środki własne (72%), a zdecydowanie rzadziej dodatkowe kredyty, pożyczki (14%) lub leasing (6%).
- Inwestycje realizowane przez beneficjentów gwarancji Biznesmax w ramach kredytów inwestycyjnych i obrotowych z inwestycją w większości mają charakter innowacyjny. Są głównie związane z wprowadzeniem nowych lub znacząco udoskonalonych produktów i usług (38%) oraz z wdrożeniem nowej lub znacząco udoskonalonej metody produkcji, dostawy lub świadczenia usługi (33%).
- Innowacja finansowana kredytem inwestycyjnym z gwarancją Biznesmax najczęściej dotyczy skali kraju (27%) lub ogranicza się wyłącznie do skali firmy (27%).

Realizacja wskaźników kontrolnych związanych z inwestycjami finansowanymi kredytem z gwarancją Biznesmax zwykle przebiega zgodnie z założeniami

Tab. 2. Uśredniony procent realizacji wskaźników kontrolnych zawartych we wnioskach kredytowych firm, które w okresie VIII 2020-VII 2021 pozyskały kredyt z gwarancją Binesmax

Założony wskaźnik	(A) Firmy, które są w trakcie realizacji zaplanowanej inwestycji (n=29)	(B) Firmy, które zgodnie z wnioskiem powinny zakończyć realizację zaplanowanej inwestycji (n=16)
Czas na realizację inwestycji	42%	100%
Liczba wdrożonych prac B+R	0%	100%
Liczba wprowadzonych innowacji	40%	100%
Przychody ze sprzedaży nowych/udoskonalonych produktów/procesów	40%	260%
Wartość inwestycji dokonanej w wyniku realizacji projektu	62%	95%
Liczba utworzonych miejsc pracy	44%	80%

Jednym z zasadniczych celów badania prowadzonego wśród przedsiębiorców, którzy pozyskali kredyt z gwarancją Biznesmax w celu realizacji inwestycji (kredyt inwestycyjny lub obrotowy z inwestycją) jest monitoring postępów projektów realizowanych dzięki uzyskanemu wsparciu oraz identyfikacja ewentualnych przyczyn spowolnienia realizacji zaplanowanych inwestycji.

W tym celu osobno analizowane są firmy, które w badanym okresie pozyskały kredyt z gwarancją Biznesmax i zgodnie z założeniami nadal są w trakcie realizacji założonej inwestycji (A), osobno zaś te które, zgodnie z założeniami zawartymi we wniosku o gwarancję, w badanym okresie powinny już zakończyć realizację zaplanowanej inwestycji (B).

- W przypadku firm będących w trakcie realizacji zaplanowanych inwestycji czas na ich wdrożenie został zrealizowany średnio w 42% - oznacza to, że upłynęło średnio nieco ponad 2/5 czasu, który był przewidziany na realizację projektów inwestycyjnych. Najwyższy wskaźnik rezultatu w tym obszarze dotyczy wartości inwestycji dokonanej w wyniku wdrażania projektu. Został on zrealizowany przeciętnie już na poziomie 62%. Istotnie gorzej wypada poziom realizacji pozostałych wskaźników kontrolnych, choć również w przypadku większości z nich postępy są proporcjonalne do czasu realizacji projektu. Założoną liczbę utworzonych miejsc pracy udało się do tej pory zrealizować w 44%, podobnie jak liczbę wprowadzonych innowacji oraz poziom założonych przychodów ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów czy procesów (po 40%). Relatywnie najgorzej wypada poziom realizacji wskaźnika dotyczącego liczby wdrożonych prac B+R, który do czasu realizacji badania pozostawał w ogóle niezrealizowany.
- Firmy, które w analizowanym okresie (sierpień 2020-lipiec 2021) powinny zakończyć realizację zaplanowanej we wniosku o gwarancję inwestycji, w większości przypadków (75%) wywiązały się z tego zobowiązania. Co czwartej firmie nie udało się tego dokonać, głównie z obiektywnych powodów (m.in. ze względu na opóźnienia ze strony wykonawców, brak dostępności materiałów, problemy kadrowe). Wskaźniki, które w stosunku do założeń są zrealizowane jedynie częściowo to liczba utworzonych miejsc pracy (średnio 80% realizacji) oraz wartość dokonanej inwestycji (95%). Pozytywnym zaskoczeniem mogą być z kolei wyniki dotyczące przychodów ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów i usług – ich uśredniona wartość na czas zakończenia inwestycji (lub na czas realizacji badania, jeśli inwestycja nie została zakończona) okazała się ponad dwukrotnie wyższa od tej zakładanej pierwotnie (260%).

Gwarancje Biznesmax w przypadku niemal połowy firm (47%) w większym lub mniejszym stopniu przyczyniły się do przetrwania kryzysu wywołanego pandemią COVID-19

Rys. 25. Ocena stopnia w jakim finansowanie uzyskane dzięki gwarancji Biznesmax przełożyło się na przetrwanie kryzysu wywołanego pandemią COVID-19

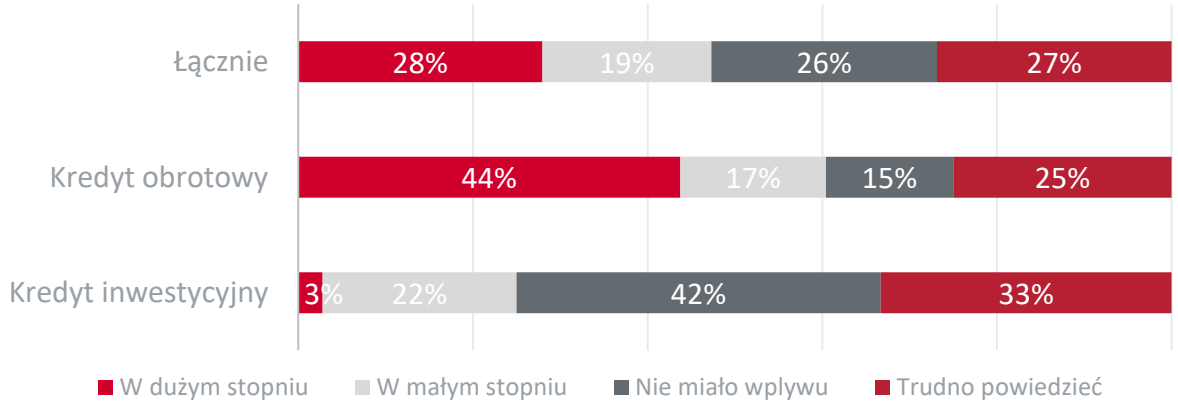

Rys. 26. Wpływ pandemii COVID-19 na realizację planowanych inwestycji*

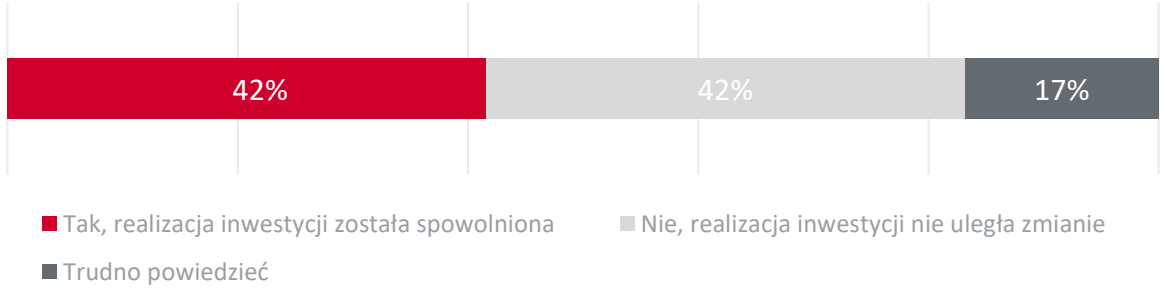

*Pytanie zadane zostało jedynie firmom, które od sierpnia 2020 do lipca 2021 zaciągnęły kredyty inwestycyjne lub obrotowe związane z inwestycją, n=36

- Ponad jedna czwarta (28%) beneficjentów gwarancji Biznesmax przyznaje, że gwarancje te okazały się pomocne w przetrwaniu kryzysu wywołanego pandemią COVID-19, a dalsze 19% przedsiębiorstw dostrzega wpływ gwarancji, choć ocenia go jako niewielki. Co czwarty badany przedsiębiorca (26%) stwierdził, że uzyskane dzięki gwarancji finansowanie zdecydowanie nie miało wpływu na funkcjonowanie jego firmy w pandemii.
- Analizując odrębnie firmy, które zaciągnęły kredyty obrotowe i inwestycyjne, okazuje się, że kredyt obrotowy, zgodnie zresztą z oczekiwaniami, przyczynił się do przetrwania pandemii COVID-19 w większym stopniu niż kredyt inwestycyjny.
- Co więcej, jeśli chodzi o inwestycje, to aż 42% ankietowanych firm, które zaciągnęły kredyty inwestycyjne z gwarancją Biznesmax przyznaje, że pandemia i towarzyszące jej ograniczenia przyczyniły się do spowolnienia realizacji planowanych inwestycji.
- W ubiegłorocznym badaniu zdecydowanie więcej firm wskazywało na pozytywny wpływ kredytu z gwarancją Biznesmax na zdolność do przetrwania kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19 (od 43 do 59% - w zależności od ocenianego aspektu). Nie może to jednak dziwić, gdyż rok 2021 jest kolejnym już rokiem pandemii, przedsiębiorcy w większości nauczyli się już funkcjonować w nowych warunkach i przetrwanie nie jest już dla nich tak priorytetową potrzebą. Obecnie działalność wielu firm wraca już do normy (choć często na zmienionych warunkach), bezpośredni związek pomiędzy sytuacją biznesową poszczególnych firm a pandemią jest trudniej zauważalny. Związek ten jest jednak oczywiście nieco łatwiej dostrzegalny przez firmy, które zaciągnęły kredyt obrotowy płynnościowy (udzielany na czas walki z pandemią) niż te, które skorzystały z kredytu inwestycyjnego.
- O tym, że sytuacja firm jest obecnie względnie stabilna może świadczyć również fakt, że jedynie co setna badana firma miała problem ze spłatą kredytu zaciągniętego z gwarancją Biznesmax. Jednocześnie aż 82% badanych firm skorzystało z jakiejś formy wsparcia oferowanej przez rząd w ramach tzw. tarczy antykryzysowej.

4.

Gwarancje Biznesmax w ocenie doradców bankowych

Większość doradców ocenia pozytywnie wsparcie oferowane przez banki kredytujące oraz BGK w ramach procesu udzielania gwarancji Biznesmax

- Prawie wszyscy badani doradcy (87%) mieli w przeszłości okazję wykorzystywać gwarancję Biznesmax do zabezpieczenia kredytu, pozostałe 13% co prawda miało okazję sięgnąć po gwarancję Biznesmax w celu zabezpieczenia kredytu, finansowanie jednak ostatecznie nie doszło do skutku. W ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie 38% badanych doradców wykorzystało gwarancję Biznesmax do zabezpieczenia więcej niż jednego kredytu, dokładnie taki sam odsetek badanych zabezpieczył gwarancją tylko jeden kredyt.
- Większość (78%) badanych doradców uczestniczyła w szkoleniach organizowanych przez BGK, które poświęcone były gwarancjom Biznesmax. Odsetek ten był o 10 pp. wyższy niż w poprzednim badaniu, kiedy to z kolei zidentyfikowano znaczny spadek liczby uczestników względem roku 2019. Spadek wynikał z dość istotnej fluktuacji kadr w bankach współpracujących. Obecnie odsetek doradców uczestniczących w szkoleniach wraca do poziomu sprzed 2 lat.
- Doradcy sięgający po gwarancję Biznesmax mogą korzystać z różnych form wsparcia. Najlepiej ocenianą formą wsparcia jest pomoc z centrali banku kredytującego - wysoko oceniło ją trzech na czterech badanych doradców. Pomoc oferowana przez BGK oceniana jest nieco mniej korzystnie, jednak zazwyczaj lepiej niż w poprzednim badaniu. Kontakt z BGK oraz materiały pisemne BGK pozytywnie oceniło odpowiednio 59% i 60% oceniających, czyli po 7 pp. więcej niż w poprzednim badaniu. Podobnie wypada ocena szkoleń (61% opinii pozytywnych), przy czym ta nie zmieniła się względem poprzedniego badania. Warto podkreślić również, że w porównaniu z poprzednim pomiarem, obecnie doradcy zdecydowanie rzadziej oceniają poszczególne formy wsparcia negatywnie.
- Co ważne, ponad jedna czwarta doradców zgłosiła jakieś zastrzeżenia co do materiałów dotyczących gwarancji Biznesmax przekazanych przez BGK lub centralę banku kredytującego. Uwagi dotyczyły najczęściej niejasnego sposobu prezentacji informacji, w tym m.in. używania zbyt skomplikowanego języka w rozpowszechnianych materiałach. Doradcy sugerują również rozszerzenie materiałów szkoleniowych o tematykę związaną z warunkami zwrotu odsetek, czy też zasadami wykluczeń podmiotów i branż z oferowanego wsparcia.

Rys. 27. Odsetek badanych doradców, którzy wzięli udział w szkoleniach BGK dotyczących gwarancji Biznesmax

Rys. 28. Ocena różnych form wsparcia w związku z udzielaniem gwarancji

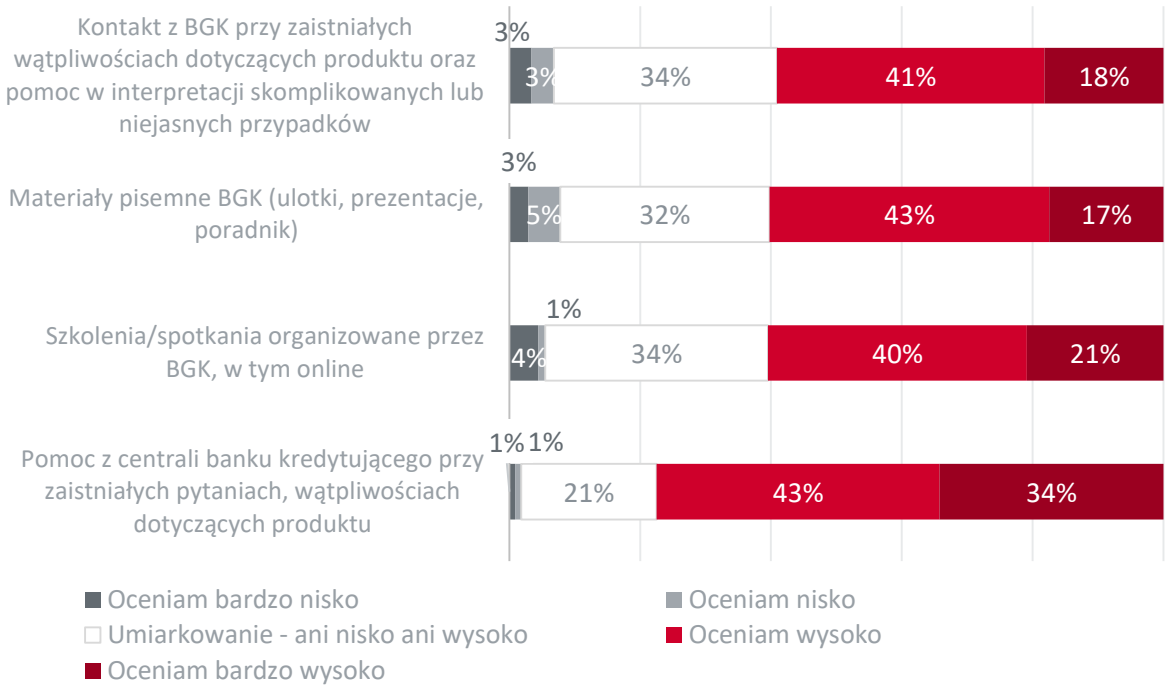

W opinii doradców bankowych gwarancje Biznesmax są produktem odpowiednim przede wszystkim dla firm innowacyjnych i efektywnych ekologicznie, raczej średnich i małych

Rys. 29. Dopasowanie gwarancji Biznesmax do poszczególnych typów firm w ocenie doradców

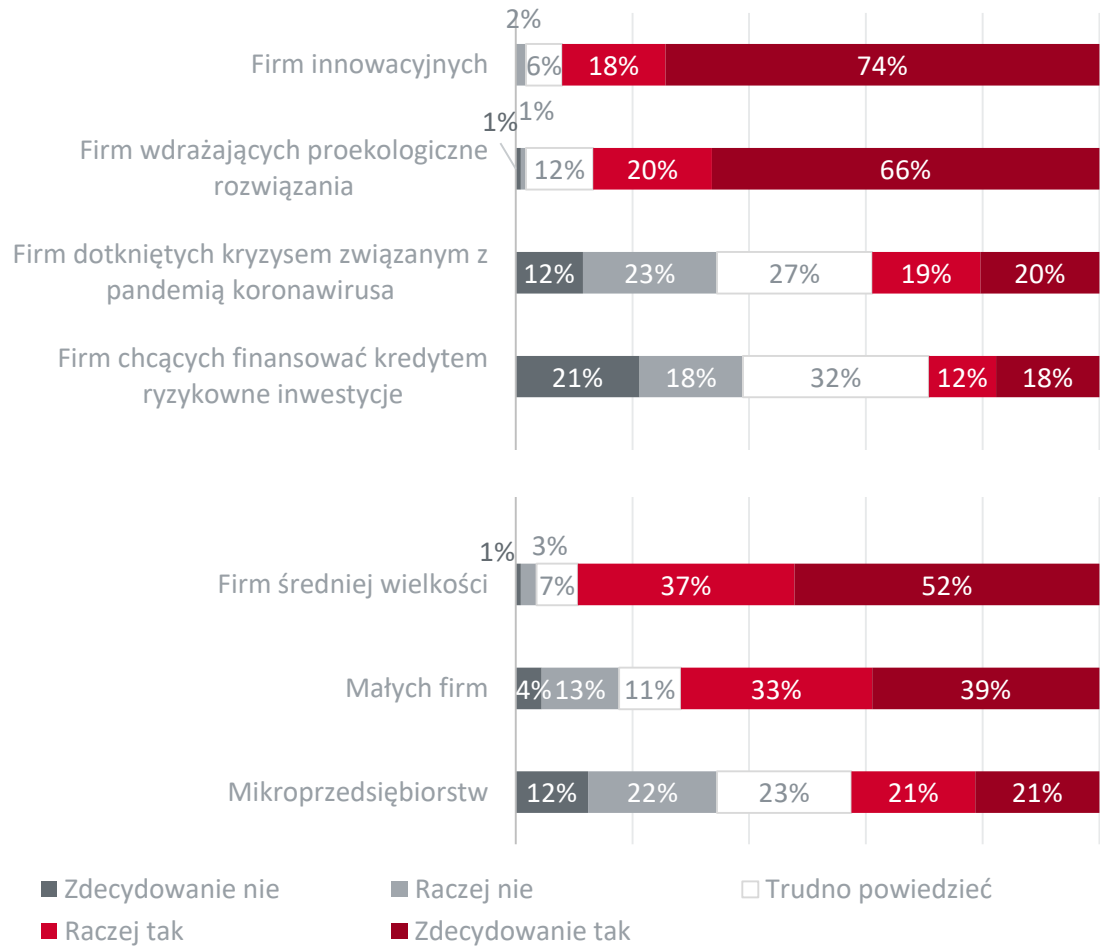

- Doradcy bankowi są praktycznie jednomyślni w twierdzeniu, że gwarancja Biznesmax jest odpowiednia dla firm innowacyjnych – zgodziło się z tym 92% badanych doradców, przy czym trzech na czterech było o tym zdecydowanie przekonanych. Przytłaczająca większość doradców uznała gwarancje za odpowiednie również dla firm wdrażających rozwiązania proekologiczne (86% pozytywnych wskazań). Doradcy nie są natomiast przekonani o tym, że gwarancja Biznesmax jest odpowiednia dla firm chcących finansować kredytem ryzykowne inwestycje. Jedynie 30% doradców określało firmy zainteresowane tego typu inwestycjami jako odpowiednich odbiorców wsparcia. Podobnie opinie kształtują się w przypadku firm dotkniętych kryzysem związanym z pandemią koronawirusa (39% doradców uznało je za właściwych adresatów gwarancji Biznesmax).
- Z jednej strony doradcy postrzegają więc gwarancje Biznesmax jako produkt odpowiedni dla firm innowacyjnych, z drugiej uznają je za nieodpowiednie dla finansowania inwestycji ryzykownych. Deklaracje te wydają się niespójne, ponieważ wdrożenie innowacji wiąże się często z koniecznością ponoszenia zwiększonego ryzyka.
- Jeśli chodzi o wielkość firm, to zdaniem doradców wsparcie oferowane w ramach gwarancji Biznesmax jest odpowiednie przede wszystkim dla firm średniej wielkości (88% pozytywnych wskazań). Prawie trzech na czterech ankietowanych wskazywało również małe firmy jako odpowiednią grupę docelową (72%). W ocenie doradców im większe są przedsiębiorstwa z sektora MŚP, tym bardziej odpowiednim produktem są dla nich gwarancje Biznesmax.
- Ogólny wydźwięk wyników różni się nieznacznie od poprzedniego pomiaru z 2020 roku. W aktualnym badaniu pojawiło się więcej głosów, które zdecydowanie przypisują gwarancje Biznesmax firmom innowacyjnym i wdrażającym proekologiczne rozwiązania (wzrost o 11 pp.), w tym zwłaszcza firmom średnim i małym (wzrost odsetków odpowiedzi „zdecydowanie tak" odpowiednio o 12 i 14 pp.). Jeśli natomiast chodzi o sumaryczne odpowiedzi pozytywne i negatywne, odsetki pozostają na zbliżonym poziomie względem 2020 roku.
- Warto zauważyć, że z roku na rok banki z coraz mniejszą dozą niepewności wskazują docelowe grupy finansowania, co wynika prawdopodobnie z rosnącego doświadczenia doradców i zwiększającej się liczby kredytów zabezpieczonych gwarancją Biznesmax.

Zmiana warunków, na jakich udzielane są gwarancje Biznesmax, miała wpływ na ich popularność, dotyczy to zwłaszcza objęcia gwarancjami kredytów obrotowych

Rys. 30. Wpływ zmiany warunków udzielania gwarancji Biznesmax na wzrost zainteresowania tym produktem w ocenie doradców

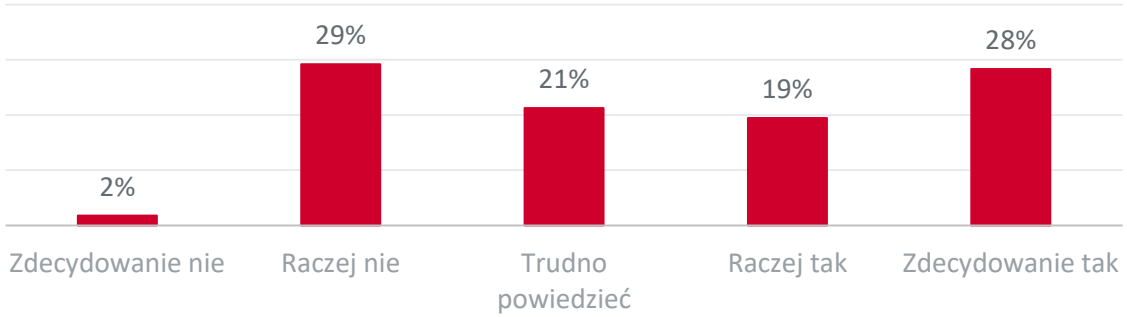

- Prawie połowa badanych doradców (47%) ocenia, że zmiana warunków udzielania gwarancji Biznesmax, która nastąpiła w związku z przeciwdziałaniem skutkom pandemii w ramach tzw. pakietu pomocowego, wpłynęła na wzrost zainteresowania tym produktem wśród firm z sektora MŚP. Zależności takiej nie dostrzega niemal co trzeci badany. W porównaniu z poprzednim badaniem, odsetek doradców oceniających, że zmiana warunków miała zdecydowanie pozytywny wpływ na popularność gwarancji Biznesmax wzrósł o 17 pp., równocześnie jednak nieco większy odsetek doradców (o 6 pp.) zauważa brak wpływu.
- Niemal wszystkie zmiany wprowadzone w gwarancjach Biznesmax w związku z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 są oceniane jako równie istotne dla wzrostu popularności produktu, szczególnie wysoko oceniane jest objęcie systemem dopłat do odsetek również odnawialnych kredytów obrotowych – także tych, które nie muszą wiązać się z inwestycją (86% wskazań, o 5 pp. mniej niż w 2020 roku). W porównaniu do poprzedniego badania najbardziej zmniejszył się odsetek doradców wskazujących, że na wzrost popularności produktu wpłynęła rezygnacja z kosztów kwalifikowanych oraz planu projektu inwestycyjnego w przypadku gwarancji stanowiącej pomoc de minimis (spadek wskazań o 9 pp.).

Rys. 31. Wpływ wybranych zmiany w gwarancjach Biznesmax na wzrost popularności tego produktu w ocenie doradców

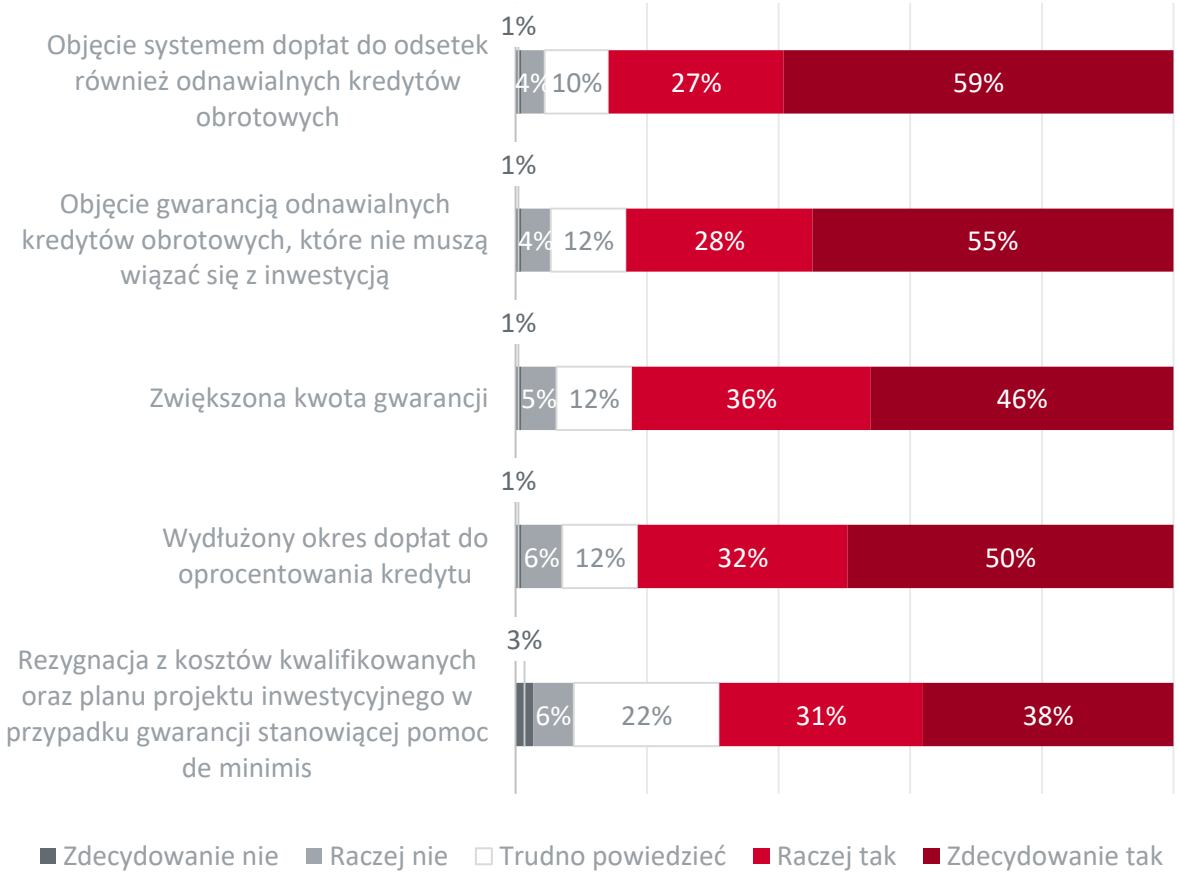

Systematycznie wzrasta optymizm doradców bankowych w prognozowaniu zainteresowania przedsiębiorców gwarancjami Biznesmax

Rys. 32. Prognozy doradców co do popularności gwarancji Biznesmax na tle innych produktów gwarancyjnych w najbliższych 6 miesiącach

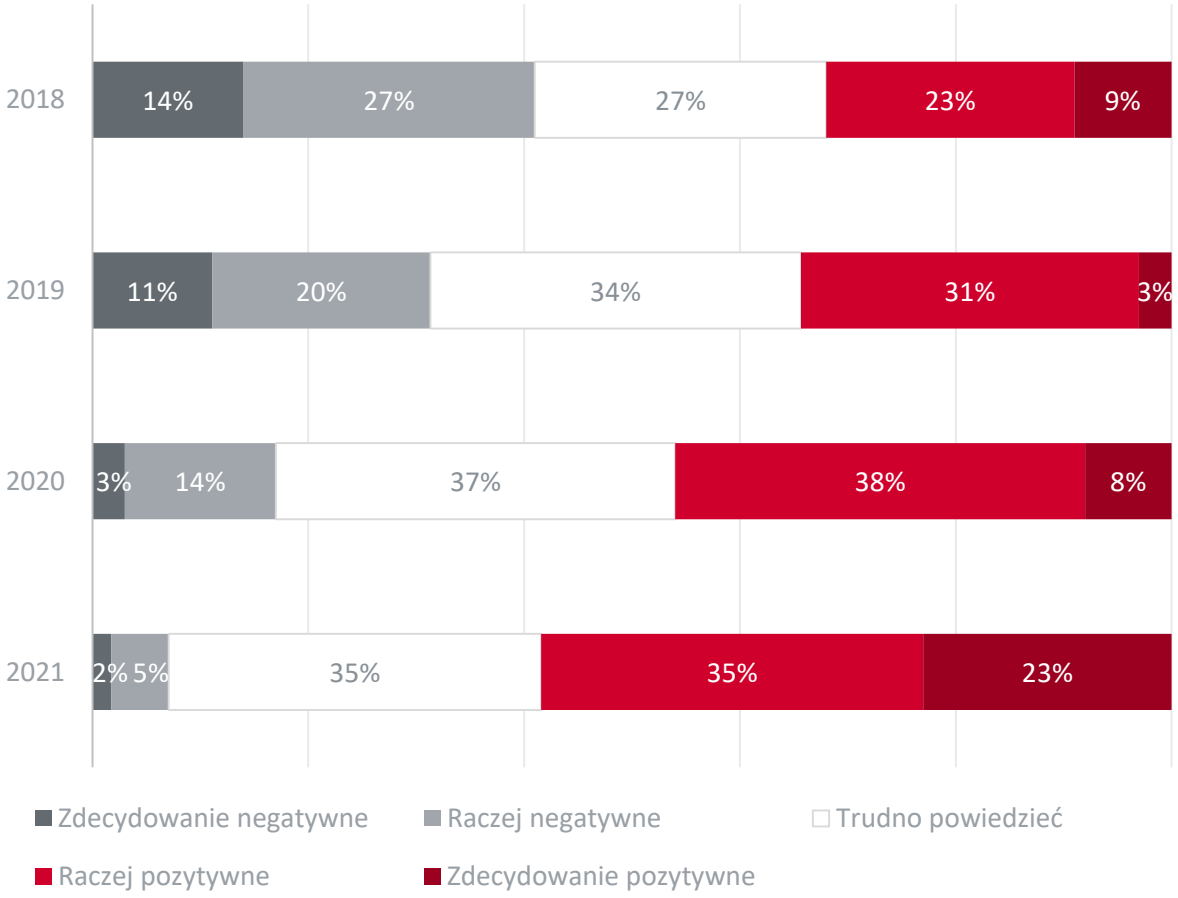

- Z roku na rok rośnie odsetek doradców, którzy widzą najbliższą przyszłość gwarancji Biznesmax pozytywnie. Obecnie ponad połowa badanych doradców spodziewa się, że w ciągu najbliższych miesięcy popularność gwarancji Biznesmax będzie rosła (58% wskazań), w tym niemal co czwarty doradca (23%) nie ma co do tego wątpliwości. Jedynie 7% badanych doradców ocenia, że w najbliższych miesiącach popularność gwarancji Biznesmax będzie malała - to najmniej od początku pomiarów. Równocześnie co trzeci doradca nie ma opinii co do tego, jak popularność gwarancji Biznesmax może kształtować się w najbliższym czasie.
- Znaczny przyrost doradców prognozujących, że popularność gwarancji Biznesmax będzie rosła nastąpił już w roku 2020 – to potwierdza, że zmiana warunków, na jakich udzielane są gwarancje, która nastąpiła na początku pandemii COVID-19, była dość powszechnie postrzegana jako pozytywna. W ostatnim badaniu odsetek zdecydowanie pozytywnych prognoz zwiększył się względem roku 2020 o dalsze 15 pp., a prognoz negatywnych zmniejszył o 10 pp. Oznacza to, że odsetek pozytywnych prognoz zwiększył się od pierwszego roku dostępności gwarancji Biznesmax o 26 pp., natomiast odsetek negatywnych zmniejszył aż o 35 pp.
- Doradcy zostali zapytani o ewentualne zmiany, których wprowadzenie mogłoby wpłynąć na dalsze zwiększenie popularności gwarancji Biznesmax. Wśród odpowiedzi wymieniano przede wszystkim uproszczenie zasad przyznawania wsparcia (w tym m.in. rozszerzenie katalogu klientów), złagodzenie kryteriów selekcji, uproszczenie formalności i ograniczenie dokumentacji, a także zwiększenie limitów dla banków. Na wzrost popularności gwarancji, zdaniem doradców, przełożyłaby się również akcja promocyjna wśród firm będących adresatami gwarancji (część doradców wskazała, że przedsiębiorcy nie znają gwarancji Biznesmax).

W ocenie doradców czynnikiem, który w największym stopniu ogranicza dostęp do gwarancji Biznesmax jest czynnik ludzki

Rys. 33. Wpływ wybranych czynników na ograniczanie dostępu do gwarancji Biznesmax w ocenie doradców

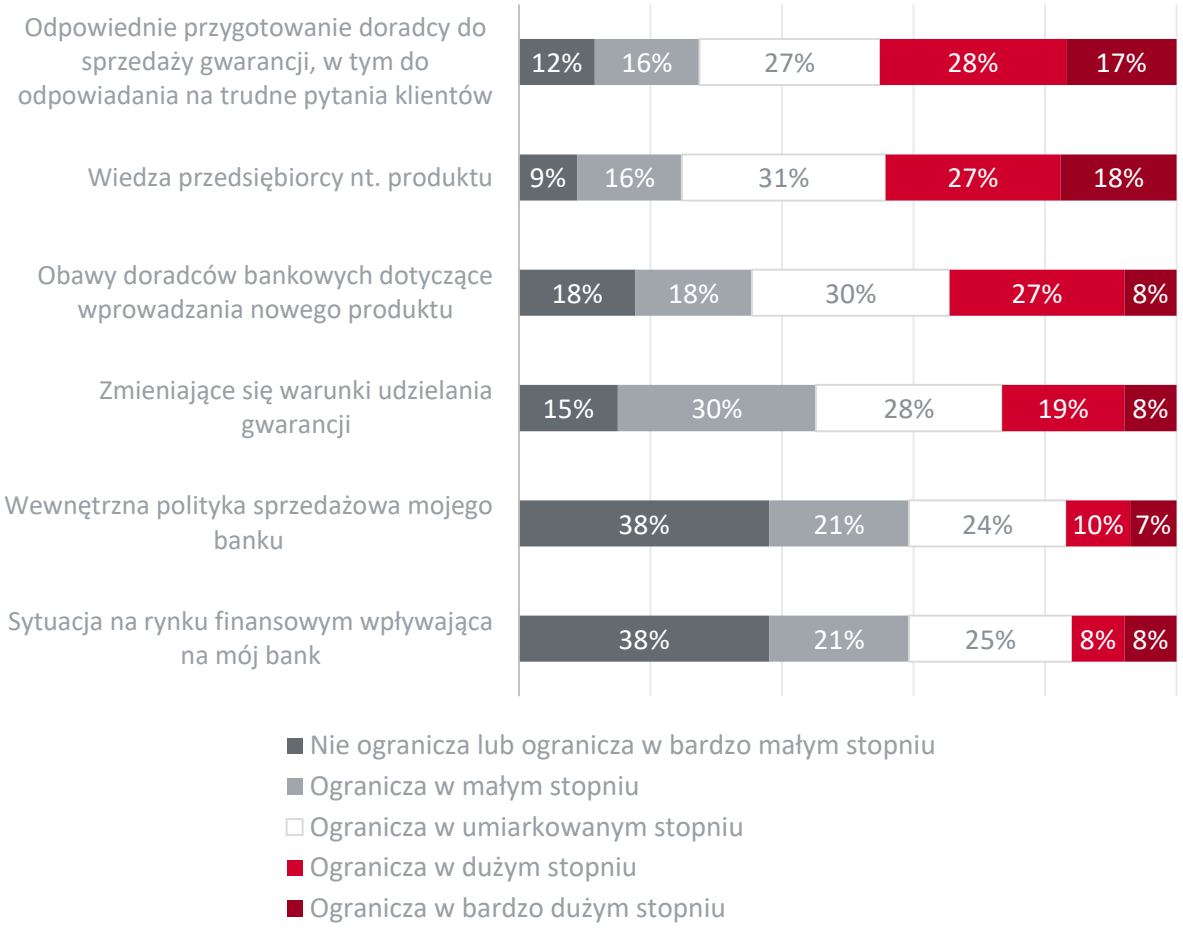

- Doradcy dość autokrytycznie wskazali, że głównym czynnikiem ograniczającym dostęp do gwarancji Biznesmax jest brak odpowiedniego przygotowania doradców do sprzedaży gwarancji, w tym do odpowiadania na trudne pytania klientów. Barierą ma być również niska wiedza przedsiębiorców na temat produktu – na ten problem wskazało 45% badanych doradców.
- Do czynników, które w ocenie doradców mają niewielki wpływ na dostęp do gwarancji Biznesmax zaliczono przede wszystkim wewnętrzną politykę sprzedażową danego banku oraz sytuację na rynku finansowym wpływającą na dany bank – prawie 60% badanych oceniło te czynniki jako ograniczające dostęp do produktu w stopniu małym lub wcale.
- Co istotne, większość z wymienionych wyżej ograniczeń w dostępie do gwarancji wskazywana jest obecnie częściej niż w poprzednim badaniu. Dotyczy to w szczególności wiedzy przedsiębiorców na temat produktu (wzrost o 10 pp.) , odpowiedniego przygotowania doradców (wzrost o 7 pp.) oraz obaw doradców dotyczących wprowadzania nowego produktu (wzrost o 6 pp.). Mniejsze znaczenie zdaje się natomiast odgrywać sytuacja na rynku finansowym – jako czynnik ograniczający wskazuje go dziś o 10 pp. mniej doradców niż przed rokiem.
- Z badania wynika więc, że to **czynnik ludzki (niewystarczające przygotowanie sprzedażowe doradców oraz niski poziom wiedzy przedsiębiorców na temat produktu) są czynnikami w największym stopniu ograniczającymi dostęp do gwarancji Biznesmax**. Niepokojące jest to, że czynniki te względem poprzedniego badania zyskały na znaczeniu. Należałoby oczekiwać, że wraz z kolejnymi miesiącami funkcjonowania gwarancji na rynku oraz wzrastającą dynamiką sprzedaży tego produktu zasób wiedzy doradców i przedsiębiorców powinien rosnąć.
- Jako rozwiązanie problemu niedostatecznej wiedzy przedsiębiorców na temat produktu doradcy wskazują potrzebę intensyfikacji działań promocyjnych.

Doradcy oceniają, że gwarancja Biznesmax jest bardziej wymagająca niż pozostałe produkty BGK – głównie ze względu na zbyt skomplikowane i niejasne procedury

Rys. 34. Czy gwarancja Biznesmax jest produktem, który wymaga od doradcy większej ilości czasu i zaangażowania niż inne produkty z oferty BGK?

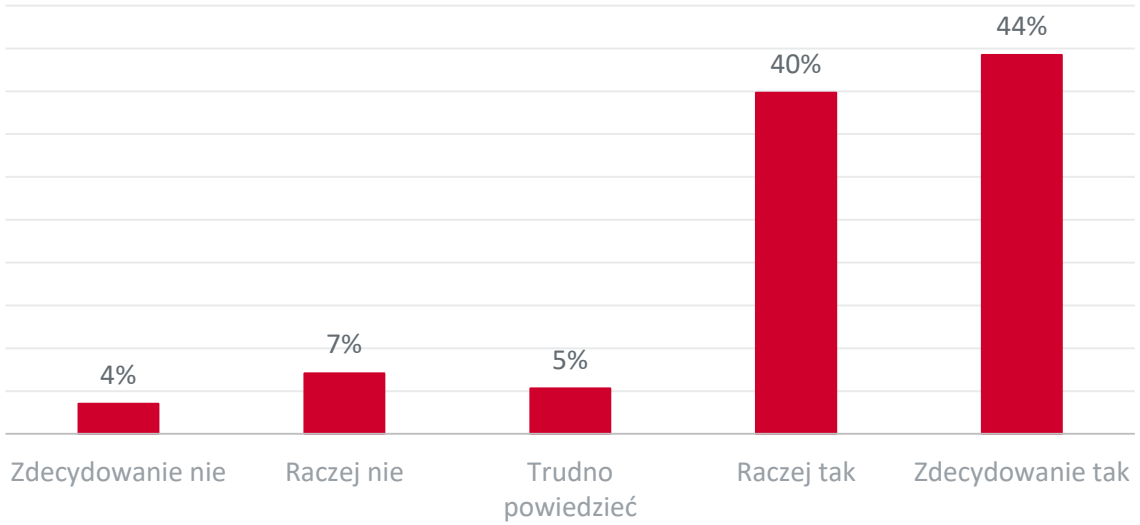

Rys. 35. Wybrane elementy procesu udzielania gwarancji Biznesmax pod względem stopnia trudności w ocenie doradców

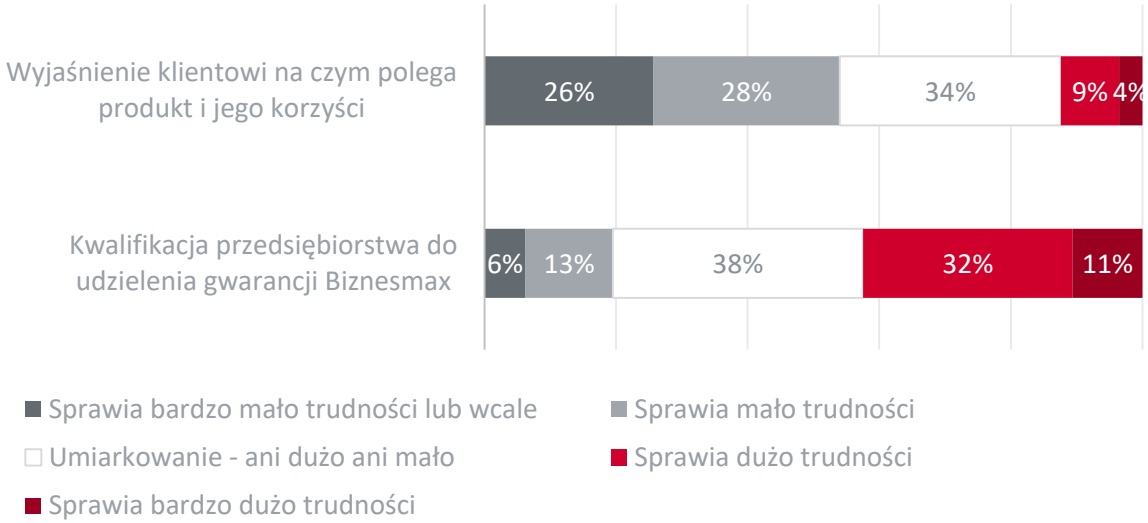

- Rośnie przekonanie doradców co do tego, że gwarancja Biznesmax wymaga od nich większego zaangażowania i poświęcenia większej ilości czasu niż inne produkty z oferty BGK (84% wskazań, więcej o 4 pp. w stosunku do pomiaru z 2020 roku i więcej o 12 pp. względem pomiaru z roku 2019). Teoretycznie należałoby oczekiwać, że wraz z biegiem czasu odsetek ten powinien maleć ze względu na większą liczbę udzielonych gwarancji i rosnące doświadczenie sprzedawców. Okazuje się jednak, że dla doradców gwarancje Biznesmax są nadal produktem wyraźnie trudniejszym w obsłudze niż pozostałe produkty gwarancyjne BGK. Można próbować to tłumaczyć stosunkowo dużą rotacją doradców, którzy są zaangażowani w sprzedaż gwarancji (efekt akumulacji doświadczenia wtedy zanika).
- Szczególnie problematyczna okazuje się już sama kwalifikacja przedsiębiorstwa do udzielenia gwarancji Biznesmax (odbywa się na podstawie m.in. 17 kryteriów podmiotowych) - 43% doradców określa ją jako problematyczną, ale ten problem z roku na rok traci na znaczeniu (spadek o 3 pp. względem poprzedniego pomiaru). Większych trudności nie sprawia natomiast wyjaśnienie klientowi na czym polega produkt i przedstawienie jego korzyści – trudności w tym zakresie wskazało jedynie 13% badanych doradców, o 4 pp. mniej niż w ubiegłym roku.
- Najistotniejszą trudnością wskazywaną przez doradców w odpowiedziach otwartych (16% badanych) są zbyt skomplikowane i niejasne procedury wnioskowania (m.in. duża liczba dokumentów do wypełnienia po stronie doradcy oraz po stronie klienta). Wśród innych problematycznych kwestii wymieniane są także limity narzucane przez BGK oraz obawy klientów przed negatywnymi wynikami bardzo szczegółowych kontroli ze strony BGK.

6.

Podsumowanie

Gwarancja Biznesmax to produkt, który dobrze realizuje swoje funkcje – umożliwia firmom rozwój i inwestycje, spełnia oczekiwania przedsiębiorców i większości doradców bankowych

- Ponad jedna trzecia beneficjentów gwarancji Biznesmax (36%) przyznaje, że bez gwarancji nie uzyskałaby kredytu lub uzyskałaby go na gorszych warunkach. Oznacza to, że wartość dodatkowego kredytu, który dzięki gwarancjom Biznesmax został wypłacony w okresie od sierpnia 2020 roku do lipca 2021 roku wynosiła niemal 574 mln PLN. To samo dotyczy 43% mikroprzedsiębiorstw i 40% firm małych, które skorzystały z gwarancji Biznesmax w badanym okresie.
- Odsetek firm w pełni przekonanych, że bez gwarancji również uzyskałyby kredyt, który byłby równie korzystny co ten otrzymany z gwarancją (tj. tej samej wartości, na takich samych warunkach i pozyskany w takim samym lub krótszym czasie), wynosi zaledwie 4%.
- Gwarancje spełniają oczekiwania przedsiębiorców. Badane firmy, które w okresie od sierpnia 2020 roku do lipca 2021 roku pozyskały kredyt z gwarancją Biznesmax w zdecydowanej większości uznały ten produkt za zgodny z ich oczekiwaniami i są skłonne polecać go innym przedsiębiorcom. Umiarkowane zastrzeżenia dotyczą jedynie procesu pozyskiwania gwarancji - co piąta badana firma uznała go za zbyt skomplikowany.
- Opinie doradców zaangażowanych w obsługę gwarancji Biznesmax potwierdzają, że procedury związane z udzieleniem gwarancji Biznesmax są bardziej skomplikowane niż te obowiązujące w przypadku innych produktów BGK i wymagają poświęcenia większej ilości czasu. Postulują przy tym dalsze uproszczenia procedur i kryteriów udzielania gwarancji.
- Z drugiej strony, doradcy bankowi z roku na rok coraz liczniej prognozują wzrost popularności gwarancji Biznesmax. Wynika to głównie ze zmiany warunków udzielania gwarancji, która nastąpiła w związku z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID-19. Doradcy nie mają wątpliwości, że gwarancja Biznesmax to atrakcyjny produkt, zwłaszcza dla firm innowacyjnych i efektywnych ekologicznie, w tym raczej średnich i małych niż mikroprzedsiębiorstw.
- Beneficjentami gwarancji Biznesmax są przede wszystkim firmy szybko rosnące, innowacyjne i ekologiczne. Program skutecznie wspiera je w osiąganiu znacznie lepszych wyników niż osiąga ogół MŚP w podobnym okresie (patrz tabela obok). Pięciokrotnie częściej dokonywały one inwestycji, w tym szesnastokrotnie częściej inwestycje te miały charakter innowacyjny. Jest to zresztą zgodne z podstawowym przeznaczeniem gwarancji Biznesmax, jakim jest wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw. W ciągu roku poprzedzającego badanie beneficjenci gwarancji Biznesmax niemal siedmiokrotnie częściej niż ogół MŚP zwiększali zatrudnienie i niemal sześciokrotnie częściej rozwijali swoją działalność eksportową. Czterokrotnie częściej dostrzegali też wzrost swojej pozycji rynkowej, częściej mówili również o poprawie sytuacji finansowej.
- Dla części beneficjentów (zwłaszcza tych, którzy dzięki zmianom w Programie mieli możliwość pozyskać kredyt płynnościowy z gwarancją Biznesmax) wsparcie, jakim jest gwarancja Biznesmax, okazało się szczególnie istotne w okresie zwalczania skutków pandemii COVID-19. Podmioty, które dzięki gwarancji realizują (lub już zrealizowały) inwestycję, w większości przyznają, że osiągnęły na czas założone we wnioskach wartości wskaźników kontrolnych.

Tab. 3. Efekty oddziaływania gwarancji – beneficjenci gwarancji Biznesmax na tle ogółu przedsiębiorców MŚP

Zmiany w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie	Beneficjenci gwarancji Biznesmax	Ogół MŚP
Poprawa sytuacji finansowej*	31%	22%
Wzrost zatrudnienia	33%	5%
Poprawa pozycji rynkowej	33%	9%
Rozwój eksportu	23%	4%
Firma dokonała inwestycji	69%	14%
Firma dokonała inwestycji o charakterze innowacyjnym	33%	2%

*W badaniu kontrolnym MŚP nie znalazło się pytanie o zmianę ogólnej sytuacji finansowej, dlatego do porównania wyników dwóch badań wykorzystano pytanie o najbardziej zbliżonej treści – o obroty.

Aneks

Cel i metodologia badań

Cel badania

Celem realizowanych corocznie badań jest ocena funkcjonowania gwarancji spłaty kredytu Biznesmax udzielanej w ramach portfelowej linii gwarancyjnej FG POIR. Ocena ta jest realizowana poprzez:

- ocenę postępu osiągania przez przedsiębiorstwa zaplanowanych wskaźników rezultatu (badanie przedsiębiorstw);
- diagnozę potencjalnych trudności w realizacji Programu widzianych z perspektywy doradców bankowych oferujących gwarancję wraz z kredytem mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom (badanie doradców) oraz z perspektywy firm, które uzyskały kredyt z gwarancją Biznesmax w ramach FG POIR (badanie przedsiębiorców).

Dodatkowo, w kwestionariuszu przeznaczonym dla przedsiębiorców uwzględniono pytania diagnozujące potencjalny wpływ kredytu z gwarancją na rozwój, innowacje i eksport beneficjentów oraz pytania o źródła informacji o gwarancji Biznesmax oraz o powody skorzystania z tego produktu.

W związku ze zmianami wprowadzonymi w Programie (dzięki którym m.in. wsparcie kierowane do przedsiębiorców od 2020 roku przyjęło szerszy zakres), w tegorocznej edycji badania, podobnie jak rok wcześniej, uwzględniono także dodatkowe pytania dotyczące oceny wprowadzonych zmian i ich wpływu na zainteresowanie gwarancjami oraz odbioru programu gwarancyjnego w zmienionej formule i jego efektywność.

Analiza danych bazuje na wynikach badań ilościowych (CAWI) zrealizowanych wśród przedsiębiorców (beneficjentów Programu) oraz doradców bankowych biorących udział w Programie. Narzędzia badawcze, poza pytaniami zamkniętymi, zawierały także pytania otwarte, dzięki którym, oprócz zestawień ilościowych, możliwe było uzyskanie jakościowej argumentacji dla udzielanych odpowiedzi, co jest szczególnie cenne zwłaszcza w przypadku małych prób badawczych, a z takimi – ze względu na dość ograniczoną liczbę odbiorców Programu – mamy do czynienia w naszym przypadku.

W roku 2021, podobnie jak rok wcześniej, badanie przedsiębiorców miało dwie fazy, zgodnie z założeniami Programu: „Przedsiębiorcy korzystający z gwarancji FG POIR będą poddani dwukrotnemu badaniu ankietowemu. Pierwsze badanie odbędzie się nie później niż w roku kalendarzowym następującym po roku, w którym udzielono gwarancji, natomiast kolejne po zakończeniu realizacji inwestycji finansowanej kredytem”.

Metody, techniki i próby badawcze

W ramach badania wykorzystano następujące narzędzia:

1. Badanie ilościowe (CAWI) na próbie beneficjentów gwarancji Biznesmax , którzy:
   a) kredyt z gwarancją pozyskali w okresie od 1 sierpnia 2020 roku do 31 lipca 2021 roku i są w trakcie realizacji inwestycji lub ich kredyt nie zakładał inwestycji (N=77);
   b) w okresie od 1 sierpnia 2020 roku do 31 lipca 2021 roku powinni zakończyć realizację inwestycji realizowanej dzięki kredytowi z gwarancją Biznesmax (N=16).
2. Badanie ilościowe (CAWI) na próbie doradców bakowych, którzy w badanym okresie udzielili lub podejmowali próby udzielenia kredytu z gwarancją Biznesmax (N=113).
3. Kwerenda danych zastanych (desk research i analiza danych sprawozdawczych BGK).

Realizacja badań

Badania zostały zrealizowane w następujących terminach:

- Badanie beneficjentów gwarancji Biznesmax z dotacją (1 i 2 etap): 2-22 listopada 2021 roku.
- Badanie doradców bankowych: 4-12 października 2021 roku.

Wszystkie badania zrealizowano techniką CAWI z użyciem dedykowanego oprogramowania. Dla doradców przygotowano ogólny link do anonimowej ankiety, który był dystrybuowany przez koordynatorów w poszczególnych bankach kredytujących. Do przedsiębiorców skierowano zindywidualizowane linki do ankiety.

Wyniki badania beneficjentów gwarancji Biznesmax prezentowane są m.in. na tle wyników badania CATI zrealizowanego na zlecenie BGK w okresie sierpień-wrzesień 2021 roku na próbie ogółu firm z sektora MŚP reprezentatywnej pod względem wielkości firmy, sektora oraz regionu działalności.

Cel i metodologia badań

Ograniczenia badania

Diagnozę zawartą w niniejszym raporcie w części odnoszącej się do przedsiębiorców należy traktować z ostrożnością ze względu na niski poziom *response rate*. Pomimo kilkukrotnych monitów kierowanych do beneficjentów Programu z prośbą o udział w badaniu, odzew okazał się umiarkowany.

Zgodnie z założeniami, w pierwszym etapie ewaluacji ankietę w wersji internetowej skierowano do wszystkich firm, które pozyskały kredyt z gwarancją Biznesmax w okresie od sierpnia 2020 roku do końca lipca 2021 roku. Ostatecznie w ramach tego etapu badania udało się zrealizować tylko 84 wywiady na 560 firm, które pozyskały kredyt z gwarancją Biznesmax w analizowanym okresie. Oznacza to, że z ankietą udało się dotrzeć jedynie do 15% operatu. Dodatkowo, w ramach tych 84 wywiadów zidentyfikowano 7 firm, które zakończyły inwestycję finansowaną kredytem z gwarancją Biznesmax, dlatego finalnie firmy te były analizowane w ramach drugiego etapu badania. Tym samym do etapu pierwszego zakwalifikowanych zostało 77 wywiadów, z czego 36 dotyczyło kredytów inwestycyjnych i obrotowych z inwestycją, a 41 – obrotowych płynnościowych, w przypadku których gwarancja stanowi pomoc de minimis.

Mając na uwadze powyższe, wyniki badania ewaluacyjnego należy uznać za niereprezentatywne i raczej sygnalizujące określone zjawiska. Niski poziom *response rate* nie daje podstaw do ich uogólniania na wszystkich beneficjentów Programu.

W związku z tym, że ankieta miała charakter badania internetowego i była wypełniania przez respondentów samodzielnie (m.in. w oparciu o wnioski kredytowe, co wymagało wglądu do formularza umowy podczas wypełniania ankiety), niektóre komórki kwestionariusza nie zostały uzupełnione (mimo, że były wymagane), a w innych pojawiały się błędy. Z tego względu analizy zawarte w niniejszym raporcie bazują często na niepełnych danych, a prezentowane uśrednienia opierają się wyłącznie na tych wartościach, które zostały podane w ankiecie poprawnie (po wykluczeniu braków danych i błędnych zapisów).

BGK
BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Autorzy raportu:

Rafał Boguszewski

Ekspert ds. Badań Społecznych i Ewaluacji

rafal.boguszewski@bgk.pl

Oliwia Samołyk

Ekspert ds. Analiz
Strategicznych i Programowych

oliwia.samolyk@bgk.pl

Adam Piłat

Menedżer Zespołu ds. Analiz
Strategicznych i Programowych

adam.pilat@bgk.pl

Mateusz Walewski

Dyrektor Departamentu Badań i Analiz

mateusz.walewski@bgk.pl

Informacje i zastrzeżenia prawne Niniejsza publikacja (dalej: „Publikacja”) stanowi „publikację handlową” w rozumieniu art. 36 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (dalej: „Rozporządzenie 565”). Publikacja nie została przygotowana zgodnie z wymogami prawnymi zapewniającymi niezależność badań inwestycyjnych ani nie podlega żadnym zakazom w zakresie rozpowszechniania badań inwestycyjnych.

Niniejsza Publikacja nie stanowi (a) badań inwestycyjnych w rozumieniu art. 36 ust. 1 Rozporządzenia 565; bądź (b) doradztwa inwestycyjnego w rozumieniu art. 69 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi; bądź (c) usługi badawczej w rozumieniu § 2 pkt 22 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych, bądź (d) zachęty do nabywania, zbywania, działania, inwestowania czy pozbywania się inwestycji; bądź (e) porady inwestycyjnej, podatkowej, prawnej, lub innego typu; bądź (f) oceny lub zapewnienia opłacalności inwestycji w instrumenty finansowe nią objęte; bądź (g) oferty w rozumieniu kodeksu cywilnego.

Publikacja jest przeznaczona do rozpowszechniania wyłącznie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsza Publikacja wyraża wiedzę oraz poglądy autorów według stanu na moment jej sporządzenia i mogą ulegać zmianie. Autorzy nie uwzględniają w Publikacji jakichkolwiek indywidualnych celów inwestycyjnych, sytuacji finansowej, ani potrzeb czy żądań potencjalnych adresatów Publikacji. Zawarte w Publikacji opinie autorów zostały sporządzone przez nich w sposób samodzielny. Publikacja została sporządzona z zachowaniem należytej staranności oraz na podstawie informacji dostępnych publicznie w momencie jej sporządzenia lub pozyskanych ze źródeł wiarygodnych dla Banku aktualnych na moment jej sporządzenia i nie będzie podlegać aktualizacji. Bank nie gwarantuje kompletności, prawdziwości lub dokładności danych źródłowych.

Bank nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne decyzje inwestycyjne podjęte na podstawie niniejszej Publikacji ani za ewentualne szkody poniesione w wyniku takich decyzji inwestycyjnych. Publikacja nie może być traktowana jako zapewnienie lub gwarancja uniknięcia strat, lub osiągnięcia potencjalnych lub spodziewanych rezultatów, w szczególności zysków lub innych korzyści z transakcji realizowanych na jej podstawie lub w związku z powstrzymaniem się od realizacji takich transakcji.

Brak jest powiązań oraz okoliczności, które mogłyby mieć negatywny wpływ na obiektywność Publikacji. Polityka przeciwdziałania konfliktom interesów w ramach świadczenia Usług Inwestycyjnych lub Usług Dodatkowych przez Bank zawiera opis faktycznych wewnętrznych rozwiązań organizacyjnych i administracyjnych oraz wszelkich barier informacyjnych ustanowionych w celu zapobiegania konfliktom interesów.

Niniejsza Publikacja jest prawnie chroniona zgodnie z ustawą z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Powielanie bądź publikowanie w jakiejkolwiek formie niniejszej Publikacji, w całości lub w części, lub wykorzystywanie materiału do własnych opracowań celem publikacji, bez pisemnej zgody Banku jest zabronione.

Ewentualne oceny formułowane w Publikacji zostały dokonane po zastosowaniu kombinacji metod, w szczególności analizy fundamentalnej, porównawczej, rynkowej i technicznej. Analiza fundamentalna zmierza do określenia przyszłych parametrów rynkowych bazując na obiektywnych czynnikach. Wynikom analizy fundamentalnej towarzyszy ryzyko, że zmiany rynkowe bywają determinowane również przez niefundamentalne czynniki. Analiza porównawcza polega na porównywaniu wycen rynkowych aktywów o podobnych charakterystykach w celu zidentyfikowania bezwzględnego i względnego przewartościowania lub niedowartościowania. Analiza porównawcza niesie ryzyko związane z wyciąganiem błędnych wniosków przy porównywaniu nietożsamych aktywów. Analiza rynkowa jest zorientowana na przewidywaniu zmian popytu i podaży na dane aktywo. Bazuje ona jednak na częściowej wiedzy rynkowej oraz często opóźnionych danych, co przekłada się na ryzyka dla formułowanych wniosków. Analiza techniczna polega na badaniu wykresów obrazujących historyczne kształtowanie się cen i innych parametrów rynkowych w celu określenia, w jaki sposób ukształtują się one w przyszłości. Niesie ona jednak ryzyko wynikające z tego, że zjawiska z przeszłości nie muszą się powtórzyć w przyszłości.

Bank Gospodarstwa Krajowego z siedzibą w Warszawie, Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa; Infolinia: 801 598 888, +48 22 599 8888 Faks: +48 22 627 03 78 e-mail: bgk@bgk.pl

Organem sprawującym nadzór nad działalnością Banku jest Komisja Nadzoru Finansowego z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Pięknej 20.